

Fågelrapport för Västmanland 1993

Thomas Pettersson, Mats Andersson, Karl-Gunnar Källebrink,
Jan-Erik Malmstigen & Roland Thuvander

Inledning

Härmed presenteras den nittonde årsrapporten från regionala rapportkommittén (rrk) i Västmanland. Rapporten behandlar fågelobservationer gjorda i rapportområdet Västmanland 1993. Geografiskt torde rapportområdet i stort sett motsvara landskapet med samma namn.

Rapporten har från och med 1992 fått en väsentligt större omfattning. Detta hänger samman med att vi årligen vill redovisa alla de arter som finns med i "Handledning för rapportering av fågeliakttagelser i Västmanland". Samtidigt vill vi förmedla mer av den kunskap som finns samlad i arkivet. Detta kommer till uttryck framför allt i figurer som åskådliggör olika arters geografiska utbredning, säsongsrhythm eller den numerära utvecklingen under en tidsperiod.

Observationerna är uppdelade kommunvis och de flesta lokalangivelserna hänvisar till det delområde (oftast lika med socken/församling) lokalen återfinns i. Översiktliga kartor över Västmanlands kommuner och delområden visas i figur 1.

Efter vissa artnamn återfinns inom parentes tre siffror. Dessa redovisar antal fynd (i vissa fall antal ex.) i Västmanland t.o.m. 1981, åren 1982-92 resp. 1993.

I viss utsträckning används begreppet fågeldagar som beskriver summan av alla observerade individer för varje dag. En fågel, oavsett om det är samma individ, som ses under tre olika dagar ger tre (3) fågeldagar. Motsvarande gäller för till exempel 40 ex. den ena dagen och 55 ex. dag två, vilket alltså ger 95 fågeldagar. Måttet används i huvudsak för jämförelse mellan olika år.

Samtliga uppräknade fynd är bedömda av rrk

Västmanland. Vissa observationer har dessutom granskats i särskild ordning av kommittén och sådana fynd är markerade med en asterisk (*). Dessa innefattar även ett antal arter och raser som skall granskas av Sveriges Ornitologiska Förenings raritetskommitté (rk) före publicering. Endast av rk godkända fynd återfinns i denna rapport och dessa är markerade med en dubbel asterisk (**).

Förkortningarna pr., m. och ult. betyder respektive i början, i mitten och i slutet. Således betyder pr.4 och ult.11 respektive i början av april och i slutet av november.

I vissa fall anges de observerade fåglarnas ålder med respektive ad., subad., juv. och pull. som betyder respektive adult (vuxen, utfärgad, i regel köns mogen), subadult (nästan adult), juvenil (flygg ungfågel, ej utfärgad, i regel ej köns mogen) och pullus (plur. pulli; dununge, ej flygg). I andra fall anges fåglarnas ålder genom att ange i vilket kalenderår (k) fåglarna i fråga befinner sig i vid tillfället, t.ex. 1k, 2k o.s.v. En havsörn som kläckts 1992 är alltså 1k den 31.12 1992, men 2k dagen därpå, d.v.s. den 1.1 1993. Beteckningen 2k+ anger att fågeln i fråga befinner sig i andra kalenderåret *eller mer*.

Kommunerna förkortas genom de två första bokstäverna i namnet med undantag för Norberg som förkortas Nb.

Av övriga symboler och förkortningar står m för hane och f för hona. Sjungande eller motsvarande förkortas sj. För arter med utpräglat lek beteende anges detta med sp. (spel).

Nytt för denna årsrapport är att eventuella tillägg och rättelser placerats direkt under arten, i stället för som tidigare i ett särskilt avsnitt i slutet av rapporten. Vi tror att det blir mer överskådligt så.

vilket brukar höra till bilden när smågnagarstammen vänder uppåt. Ett par sommarobservationer av brunglada kan nämnas liksom Västmanlands första svartpannade törnskata i Ramnäs den 9.6. Därmed har 305 fågelarter påträffats i Västmanland. Vidare enstaka iakttagelser av pilgrimsfalk i Fellingsbro, sommargylling i Ramsberg och kentisk tärna i Rytterne.

Från hösten, som blev fortsatt ostadig med en ovanligt kall september, kan nämnas fortsatt

ökade ansamlingar av grågäss vid Askövikens som mest 800 fåglar. I september även ett par observationer av härfågel. Kallluftsinbrott i norr i kombination med "rätta" vindar medförde ett kraftigt sträck av främst vitkindad gås och prutigås över Västmanland några dagar kring den 10.10. Den 24.10 upptäcktes en bredstjärtad labb i Grythyttan, faktiskt den första i Västmanland på mer än 90 år! I november sågs enstaka tretåiga måsar i Västanfors respektive Lundby.

med temperaturer på gott och väl +25°. Värmen höll i sig en månad för att avslösa av mer ostadigt väder i juni. Värmen, och därmed torkan, medförde att rastningen av ånder som blåsand och kricka, var av liten omfattning. På pluskontot skall föras osedvanligt många, och därtill spelande, dubbelbeckasiner i maj. Av vårens celebriteter kan nämnas en vit stork i Sala 26.4, flera dammsnäppor i Ramnäs 2-6.5, en sjungande halsbandsflugsnappare i Fläckebo 10.5 samt citronärlor vid Askövikens respektive Gnien.

Bland häckfåglarna hade flera kortflytare ett bra år, säkerligen gynnade av upprepade milda vintrar. Sålunda flera häckningar av till exempel kungsfiskare och forsärla. Rödrömmen tangerade fjolårskordet, tack vare ökad förekomst i Skogsländets slättsjöar. Bland smågnagar-specialisterna hade tornfalken ett genomsnitt år medan något fler kullar av kattuggla respektive hornuggla registrerades. Andfågeln utgör ett eget, sorgligt, kapitel. Visserligen höll slängsvanen ställningarna eller ökade något, men knölsvanen visade inga tecken på återhämtning. Ovanligt lite skedänder sågs och snatteranden får numera betraktas som en sällsynthet. Brunanden minskade ytterligare och därtill uppvissade inte heller röthönan några tydliga tecken på att återhämta sig.

Ser vi däremot till de så kallade nattsångarna var 1993 ett extremt gott år. Vakteln var nära att tangera sitt rekord från 1989 och den på senare år dalande kärrsångarkurvan vände i och med 1993 uppåt igen. Rekord med mersmak sattes av komknarr och flodsångare. För övrigt kan nämnas att berguven förekom på några nya lokaler och att svarttärnan höll ställningarna bra. Ångshöken har nu fått ordentligt förfäste i landskapet och flera häckningar kunde konstateras. Häckande pungmes upptäcktes på tre lokaler i Mälardalen och skäggesen hade ett av sina bästa år. På minusidan skall nämnas att vi 1993 för första gången på åtminstone 30 år helt saknade observationer av vitryggig hakspekt. Rapporten från angränsande landskap, där den ännu hänger kvar, inger heller inga förhoppningar om återetablering.

Sommarvärdet kan överlag betecknas som ostadigt. Mer jorduglor än vanligt uppträdde,

Författarna delar huvudansvaret för denna rapport enligt följande: lommar-andfåglar (Mats Andersson), rovfåglar-trana (Thomas Petersson), strandkata-alkor (Karl-Gunnar Källensbrink), duvor-stenskivvita (Roland Thuvander), ringrast-fältsparvar (Jan-Erik Malmstigen) samt övrigt (Thomas Petersson).

Regionala rapportkommissionen vill framföra ett tack till alla de som bidragit med material till denna rapport. Utan er flit, i fält och med papper och penna, skulle kännedomen om vår fågel-fauna vara skral.

Lokala fågelrapporter

Lokala fågelrapporter sammanställs för flera områden i Västmanland, varav två kommit till till del före pressstopp: Lindesbergs kommun (Andersson & Malmstigen 1994), Surahammars kommun (Larsson 1994).

Fågelåret 1993

Denna sammanfattning får med viss nödvändighet inledas i likhet med en rad föregångare. Vi kan nämligen för sjätte gången i rad summera en ovanligt mild vinter, vilket sannolikt starkt bidrog till att en skäggedopping lyckosamt (?) övervintrade i Västanfors. Sparsamma, men numera regelbundna, övervintrare, som dubbeltrast och svarthätta, sågs lite varstans. Höstens rörelser av talbit märktes av ännu en bit in på det nya året. Lågtrycksstrafiken under januari var intensiv med stormvindar i mitten av månaden. Dessa vindar förde med sig bl. a. Västmanlands första stormfågel, som den 19.1 hittades död utanför Norberg, samt enstaka tretåiga måsar i Fellingsbro och Ramnäs.

En kort period från slutet av februari till början av mars gav vintrigt väder, men trots det kunde landskapets första fynd av den sydliga gråsiskskrasen *C. f. cabaret* göras i Nora.

I mitten av mars gjorde våren definitivt sitt inråning med de tidigaste flyttfågeln. Flockarna av sångsvan och säddgås växte snabbt, men nådde inga rekordsummor år. I samband därmed sågs till exempel ovanligt många mindre sångsvanar och speisbergsgäss, liksom ett par fjällgäss.

Vårvärdet var växlingsrikt fram till slutet av april, då det plötsligt blev högsommarvärme

Ångshök har häckat årligen i Västmanland sedan 1990. Läs mera om ångshök i artlistan. Foto Kim Lill.

Artlista

Småtom *Gavia stellata*

Sexton häckningar eller troliga häckningar har rapporterats från Lindesberg (4), Nora (3), Fagersta (5), Skinnskatteberg (1), Ljusnarsberg (2) och Hällefors (1).

Stortom *Gavia arctica*

Tjugore häckningar eller troliga häckningar har rapporterats från Sala (3), Surahammar (5), Lindesberg (5), Nora (7) och Skinnskatteberg (3).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

(-, 59 ex., 9 ex.)

Vä: 1 ex. Asköviken 10.4 (Niclas Andersson).
1 ex. KVV, Lundby, 27.11 (Kjetil Jensen).

Ha: 1 ex. Kolbäckån vid Ålsåtra, Hallstahammar, 12.12 (Per Eriksson).

Su: 1-2 ex. Turkiesjön, Ramnås, 24.4-30.5 samt 1 ad. samma lokal 18.7 (Ingrid Åkerberg m. fl.).

Li: 1 ex. Igeljärnen, Linde, 11.5 (Jonas Kling).

No: 1 ex. Hammarbydammen, Nora, jan.-3.4 (Anders Carlberg). 2 ex. samma lokal 12.18.12 (Peter Bernöval).

Ingen säkerställd häckning rapporterad. Under häckningstid dock observerad vid Turkiesjön, som hyste häckande par 1991-1992. Vinterfyndet i Nora upptäcktes 30.12.1992.

Skäggedopping *Podiceps cristatus*

Fa: 1 2k St. Aspen, Västamfors, jan.-m.2 (Leif Lejdelin).

Tillfälliga vinterfynd görs då och då, men så här pass genomförda övervintringar hör inte till vanligheterna.

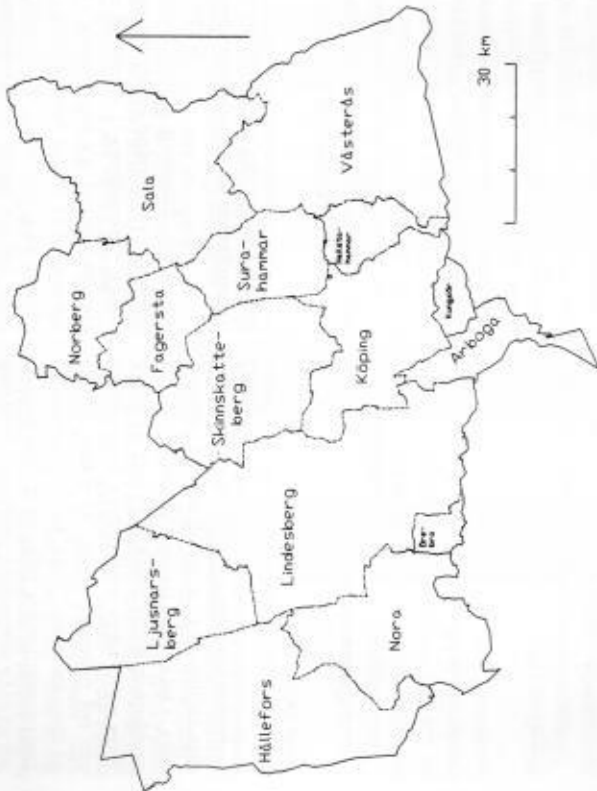
Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

(55, 51, 3)

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 10.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Dalälven vid V. Bännbäck, Möklinta, 3.10 (Kristen Ekman).

Su: 1 par häckning Djupen, Ramnås (Sören Larsson m. fl.).

För tredje året i rad häckning i Djupen. Detta år dessutom den sjunde kända häckningen i Väst-

Figur 1. Västmanlands kommuner (ovan) och delområden (nedan).

Småtom. 16 häckningar eller troliga häckningar rapporterades i Västmanland 1993. Foto Roland Thuvander.

manland, varav samtliga i Djupen i Surahammars kommun. I övrigt måste arten anses sparsam i landskapet.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Femton häckningar eller troliga häckningar har rapporterats från Västerås (1), Köping (2), Arboga (1), Sala (1), Surahammars (3), Lindesberg (6) och Hällefors (1). Övriga observationer:

Vä: 1 lk Gränäsjön, Haraker, 25.7-1.8 (Markus Rehnberg m. fl.).

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 28.4 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Gussjön, Fläckebo, 25.9 (Kristen Ekman).

Su: 2 ex. St. Nadden, Ramnäs, 25.4 (Anders Frohm, Ralf Lundmark).

Nb: 1 ex. Labodassjön, Karbenning, 25.4 (Torbjörn Jansson).

Fa: 1 ex. St. Aspen, Västanfors, 2.5 (Arne Karlsson gm Leif Lejdelin).

Lj: 1 ex. Björken 1.5 (Bengt Lundell).

Sammanlagt 15 häckningar ligger i nivå med fjolårets 14 häckningar. En viss återhämtning, eller uppbromsning, tycks ha skett efter den kraftiga nedgången som startade i mitten på 1980-talet. Det kan dock kommenteras att de årliga häckningarna i stort sett uteslutande sker i samma återkommande lokaler.

Stormfågel *Fulmarus glacialis* (0, 0, 1)
Nb: 1 funnen övd Trätten, Norberg, 19.1 (Gunnar Johansson gm Torbjörn Jansson).
Första fyndet i Västmanland.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vä: 1 ex. St. Skorven, Rytterne, 8.5 (Hans-Olof Hellkvist, Richard Lager). 8 ex. mot norr Stamdal, Ångsö, 9.5 (Magnus Liljefors). 5 ex. Gimpelstenarna, Ångsö, 28.5 (Thomas Pettersson). 1 ex. Fulleröfjärden, Västerås-Barkarö, 29.7 (David Lidertfeld).

Kö: 7 ex. sträck Cementatippen, Köping, 21.4 (Peter Ekelund).

Sa: 1 ex. Dalälven vid Härsingen, Möklinta, 2.10 (Kimmo Kurikka).

Su: 1 ex. sträck Gnien, Ramnäs, april (Sören Larsson).

Lj: 1-2 ex. Våringen, Näsby, 20.9-1.10 (Jan-Erik Malmstigen m. fl.).

No: 3 ex. Älvilången, Vikar, 28.4 (Roland Thuvander).

Sammanlagt tio fynd är ett normalt uppträdande och det genomsnittliga antalet sedan mitten på 1970-talet har också legat på omkring tio årligen. Inga vinterfynd.

Rördrom *Botaurus stellaris*

Under 1993 hördes 40 m m böla under försommaren, vilket är en tangering av fjolårets rekordsiffra. Hannarna fördelade sig på följande lokaler:

Vä: Hällsjön, Haraker (2), Hässlösundet, Irsia (2), Askövik (4), Freden, Rytterne (1), Mellansundet vid Trossön, Rytterne (1), Stavholmsviken, Rytterne (1), Kurövik (1), Ridön, Västerås-Barkarö (1), Björknäs, Ångsö (1).

Ha: Billingen, Kolbäck (2).

Kö: Norsa, Munktorp (1), Skedvisjön, Västra Skedvi (2).

Ku: Barkarö, Kungs-Barkarö (3).

Ar: Frösshammarsviken, Arboga (1).

Sa: Fläcksjön, Fläckebo (2), Gussjön, Fläckebo (1), Rörösjön, Fläckebo (1), Hillersbokäret, Möklinta (1), Storsjön, Möklinta (2), Gorgen, Västerås-Barkarö (1).

Su: Gnien, Ramnäs (1), Virsbojsjön vid Norrandö, Ramnäs (1), Glåpen, Sura (2), Nor-

sjön, Sura (1), Västersjön, Sura (1).
Lj: Köttsjön, Fellingsbro (1), Arbogaån vid Medinge, Fellingsbro (1), Lällsjön, Näsby (1). Våringen vid Hagsberg, Näsby (1).

På flera av ovan nämnda lokaler gjordes även åtskilliga visuella observationer av både flygande och fiskande fåglar. Följande bör dessutom nämnas:

Vä: 1 ex. Holmaviken, Västerås-Barkarö, 12.3 (Hans Larsson).

Ku: 1 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 1.1-23.3 (Leo Mäkinen m. fl.).

Sa: 1 ex. Glåpen, Sura, 9.9 (Sören Larsson). 2-3 ex. (1) Lisjövik, Sura, 7-9.9 (Sören Larsson).

Lj: 1 ex. mot norr Våringen, Näsby, 23.6 (Sven-Olof Eriksson).

Att antalet rördrommar håller sig på en hög nivå jämfört med tidigare under 1980-talet bör fortfarande kunna tillskrivas de milda vintrarna. Det är också en tydlig utveckling med en ökning i Skogsålandets lämpliga lokaler (detta år främst i Surahammars kommun). Antalet rördrommar är numera ganska jämnt fördelat mellan å ena sidan Skogsålandet och Mälaronrådet å den andra.

Häger *Ardea cinerea* (häckningar)

Vä: Ca 10 par Måsen, Rytterne (Thomas Pettersson). 95 par Flottgrundet, Ångsö (Thomas Pettersson). 20 par Långholmen, Kärrbo (Thomas Pettersson). Liten koloni i Stavsholmskäret, Rytterne (Pontus Lindberg).

Su: 2 par Lisjö, Sura (Yngve Pettersson). 1 par L. Nadden, Ramnäs (Lennart Eriksson).

Lj: 1 par Rishagen, Fellingsbro (gm Thomas Ewerlid).

Sammanlagt ca 135 par på sju lokaler är en tangering av fjolårets siffror. Flottgrundet och Långholmen är säkra lokaler sedan flera år tillbaka. Flottgrundet är dessutom den viktigaste häckningslokalen i Västmanland. På Måsen häckade 7 par 1990. Inga rapporter däremot detta år från Sala kommun. Det är fortfarande svårt och vanskligt att uppskatta antalet häckande hägerpar i landskapet. De milda vintrarna borde ha ökat på beståndet och i alla fall görs vinterfynd årligen, tillsammans

med övervintringar. Arten torde dock vara förbisedd som häckfågel.

Vit stork *Ciconia ciconia* (17, 17, 1)

Sa: 1 ex. Hyttan, Sala, 26.4 (Sala Allehanda). Arten är näst intill årlig i landskapet. Det tidsmässiga uppträdandet har sedan 1989 dominerats av månaderna april och maj, fynd dessförinnan gjordes mest under högsommaren.

Knölsvan *Cygnus olor*

Tjuoen häckningar har rapporterats enligt följande:

Ku: 1 par Barkarövik, Kungs-Barkarö (Börje Wennerström).

Sa: 5 par Fläcksjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink). 7 par Gussjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink). 1 par Forsviken, Hörendesjön, Västerås-Barkarö (Thore Lindberg).

Su: 1 par Östersjön, Sura (Ralf Lundmark).

Lj: 1 par Låa-Tjärnen, Ramsberg (Bengt Lundell). 1 par Sällingsjön, Fellingsbro (Mattias Rudenvall).

No: 1 par Åsbojsjön, Nora (Lisbeth Uhr).

Ha: 1 par Grythyttvik, Grythyttan (Mats Trillkott). 1 par Hammarn, Grythyttan (Mats Trillkott). 1 par Agen vid Jeppetorp (Thomas Carlsson).

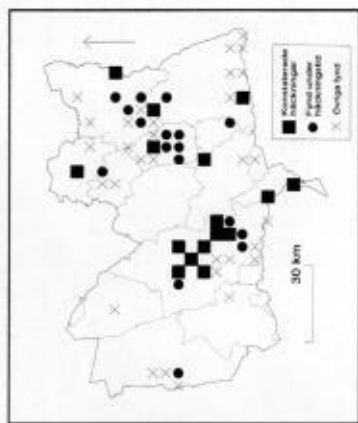
Antalet rapporterade par i nivå med fjolårets. Man bör dock observera att Sala kommun står för 13 häckningar, att jämföra med utebliven rapportering 1992. Dessutom noterbart att rapporter från den tidigare så säkra lokalen Askövik saknas, där den funnits med ett ganska konstant bestånd med som mest 4 par sedan 1985. En grov uppskattning av det häckande beståndet i landskapet hamnar under 50 par.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

(-, 101, 15)

Vä: 1 ex. Askövik 20.3 (Kjetil Jensen).

Sa: 4 ad. Gussjön, Fläckebo, 19.3 (Henry Malmström). 1 ad. Finnbo, Västerås-Barkarö, 20.3 (Magnus Liljefors m. fl.). 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 28.3-1.4 (Karl-Gunnar Källebrink m. fl.). 1 ex. Vrenninge, Fläckebo, 28.3 (Carl-Erik Folkesson gm Håkan Johansson). 2 ad. Hallaren, Möklinta, 28.3 (Karl-

Figur 2. Konslaterade häckningar, fynd under häckningsid samt övriga fynd av svarthakedopping i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Gunnar Källebrink). 2 ad. Fläcksjön, Fläckebo, 9-12.4 (Bernt Larsson m.fl.). 1 ad. Gussjön, Fläckebo, 12-13.4 (Åke Berg, Markus Rehnberg).

Su: 1 ad. Gnien, Rammäs, 24.3-3.4 (Sören Larsson m.fl.). 1 juv. Gnien, Rammäs, 25.3 (Ralf Lundmark). 1 ex. Norrsjön, Sura, 4.4 (Anders Fröhm). 2 ad. Norrsjön, Sura, 20.4 (Anders Fröhm, Ralf Lundmark). 1 ex. Norrsjön, Sura, 27.4 (Ingrid Åkerberg).

No: 1 ex. Älvhyttan, Viken, 21.3 (Roland Thuvander).

Fa: 1 ex. Backgården, Västanfors, 21.3 (Arne Karlsson gm Leif Lejdelin).

Femton fåglar på tio lokaler är ett normalt uppträdande. Tidsmässigt inföll fynden under perioden 19.3-27.4. Inga höstfynd, vilket dock är ovanligt i Västmanland och endast två fynd finns.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Tjuogoen häckningar eller troliga häckningar har rapporterats från Västerås (1), Hallstahammar (1), Köping (3), Sala (2), Surahammar (5), Lindsberg (6), Skinnskatteberg (2) och Hällefors (1). Vårstratningen 1993 var av sedvanligt stor omfattning och på följande lokaler noterades minst 100 ex. (toppnotering och datum för denna inom parentes):

Vd: Hällsjön, Haraker (450 ex. 3.4).

Su: Fläcksjön, Fläckebo (ca 500 ex. 28.3). Gussjön, Fläckebo (200 ex. 13.3). Rörbosjön, Fläckebo (318 ex. 21.3). Hallaren, Möklinta (520 ex. 28.3). Storsjön, Möklinta (160 ex. 28.3). Gorgen, Västerfärnebo (200 ex. 19.3). Svartåmrådet, Fläckebo/Västerfärnebo (1 157 ex. 20.3).

Su: Gnien, Rammäs (203 ex. 3.4). Lisjö ångar, Sura (100 ex. 17.3). Norrsjön, Sura (344 ex. 3.4).

Li: Finnäkersjön, Fellingsbro (218 ex. 11.4). Sjömosjön, Fellingsbro (140 ex. 3.1 (!)). Sverkestuaån söder om Spånga, Fellingsbro (>265 ex. 20.3). Sällingsjön, Fellingsbro (100 ex. 2.4). Vängsjön, Lunde (130 ex. 26.3).

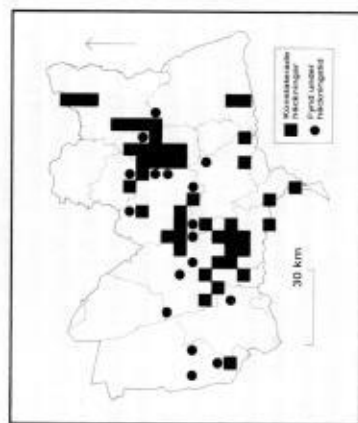
Nb: Labodasjön, Karbenning (150 ex. 27.3). Höstratningen är normalt av mindre omfattning, men på följande lokaler noterades minst 100 ex. hösten 1993 (toppnotering och datum

för denna inom parentes):

Su: Gussjön-Fläcksjön, Fläckebo (ca 200 ex. 30.10). Svartåmrådet Fläckebo/Västerfärnebo (509 ex. 27.10).

Li: Sjömosjön, Fellingsbro (140 ex. 12.12).

Antalet rapporterade häckningar är av normal omfattning.

Figur 3. Konstaterade häckningar och övriga fynd under häckningsåret av sångsvan i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Sädgås *Anser fabalis*

Rastande sädgås fortsätter att uppträda i en omfattning som gör det allt svårare att ordentligt greppa förloppet, särskilt som stora omflyttningar mellan olika lokaler tycks äga rum under rastningsperioden. I tabell 1 görs ett försök att åskådliggöra vårrastningens förlopp i Västmanland 1993. Det kan noteras att vårrastningen 1993 inte var lika omfattande som 1992. Följande lokaler hyste vid något tillfälle minst 500 ex. våren 1993 (toppnotering och datum för denna inom parentes):

Vd: Skrämså, Haraker (500 ex. 20.3). Bocksjön, Tortuna (ca 1 000 ex. 20.3).

Su: Saladamm, Sala (520 ex. 24.3). Finnbo, Västerfärnebo (ca 700 ex. 20.3). Svartåmrådet, Fläckebo/Västerfärnebo (980 ex. 23.3). Höstratningen var av blygsam omfattning och mer än 100 ex. noterades på endast en lokal: Vd: Askövikens (ca 200 ex. 9.9).

Därutöver kan ettidsmässigt udda fynd nämnas: Vd: 1 ex. KVV, Lundby, 17.7 (Markus Rehnberg).

Tabell 1. Antalet rastande sädgås inom olika delområden i Västmanland våren 1993. Endast noteringar på minst 100 ex. har medtagits.

Delområde	11-20 mars	21-31 mars	1-10 april	11-20 april	21-30 april
Fellingsbro	425	450	425	400	240
Kolbäck	-	-	400	493	-
Sura	-	100	143	128	-
Rammäs	-	106	-	-	-
Tortuna/Tillberga	1 000	700	600	-	-
Skultuna/Haraker	500	400	400	300	-
Fläckebo/Västerfärnebo	700	980	820	272	125
Sala	-	520	-	-	-
Möklinta	-	100	-	260	-
Summa	2 625	3 356	2 788	2 318	365

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

(9.66, 9)

Vd: 1-2 ex. Skrämså, Haraker, 20.3-13.4 (Pentti J. Tatti m.fl.). 1 ex. Askövikens 22-25.3 (Niclas Andersson, Sten-Ove Sandell).

Su: 1 ex. Hillersbökäret, Möklinta, 13.4 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 2 ex. Lisjö ångar, Sura, 21.3 (Sören Larsson), 2 ex. sträck Gnien, Rammäs, 16.4 (Ralf Lundmark). 1 ex. Lisjö ångar, Sura, 19.4 (Kim Lill). 2 ex. sträck Gnien, Rammäs, 25.4 (Sören Larsson).

Li: 1-2 ex. Västvalle, Fellingsbro, 20-27.3 (Thomas Ewerlid). 3 ex. Ringaby, Fellingsbro, 27.3 (Thomas Ewerlid).

Totalt 16 ex på 7 lokaler är i nivå med fjolårets siffror. Gässen sågs under perioden 20.3-25.4.

Blåsgås *Anser albifrons*

Vd: 1 ad. Bocksjön, Tortuna, 19.3 (Mikael Hedman). 6 ex. Bocksjön, Tortuna, 2.4 (Sten-Ove Sandell). 1 ad. Askövikens 2-16.5 (Magnus Liljefors m.fl.).

Ha: 6 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 10.4 (Leo Mäkinen).

Su: 1 ex. Långhagen, Västerfärnebo, 19.3 och 23.3 (Thore Lindberg). 6 ad. + 1 2k Finnbo, Västerfärnebo, 20-24.3 (Pentti J. Tatti m.fl.).

2 ad. Gorgen, Västerfärnebo, 21.3 (Mikael Hedman). 5 ex. Långhagen, Västerfärnebo, 24.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 2 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 24-28.3 (Bo Persson m.

fl.). 2 ex. Gussjön, Fläckebo, 24.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Saladamm, Sala, 24.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 4 ad. + 1 2k Näs, Fläckebo, 26.3 (Mikael Hedman). 5 ex. Norrgårdsbo, Västerfärnebo, 28.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 6 ex. Hällby, Västerfärnebo, 13.4 (Åke Berg).

Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 23.3 (Lennart Eriksson, Roland Waara). 7 ex. Lisjö ångar, Sura, 24.10 (Mikael Leppälampi).

Li: 1 ex. Ringaby, Fellingsbro, 27.3 (Thomas Ewerlid). 2 ex. Västvalle, Fellingsbro, 20-26.3 (Thomas Ewerlid m.fl.). 2 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 6-11.4 (Jan-Erik Malmstigen m.fl.).

Fa: 4 ex. Backgården, Västanfors, 10.10 (Raimo Laurila gm Leif Lejdelin).

Tillägg: Su: 2 ex. Gussjön, Fläckebo, 6.3.92 (Sten-Ove Sandell).

Totalt 20 fynd av 64 ex. på 19 lokaler är nästan i nivå med fjolårets rekordnotering.

Fjällgås *Anser erythropus* (6, 12, 3)

Vd: 1 2k (omärkt) Skultunasågen, Skultuna, 5-12.4 (Håkan Johansson m.fl.).

Li: 1 ex. sträck Västvalle, Fellingsbro, 26.4 (Thomas Ewerlid).

Fa: 1 ex. sträck Backgården, Västanfors, 25.9 (Jan Hellström, Leif Lejdelin). Sedan 1986 observerad alla år utom 1989. Första fyndet i Fagersta.

Grågås *Anser anser*

Endast två konstaterade häckningar har rapporterats, vilket torde vara väl i underkant:

Ar: 2 ad. + 4 pulli Frösshammarsviken, Arboga, 5.5 (Hans Wilhelmsson).

Sa: 2 ad. + 4 pulli Fläcksjön, Fläckebo, 11.5 (Thore Lindberg).

Ansamlingar på minst 50 ex. noterades under 1993 på följande lokaler (toppnoteringar under vår, sommar och höst samt datum för dessa inom parentes):

Vå: Askövikén (ca 120 ex. 28.3; ca 200 ex. 15.8 och 22.8; ca 800 ex. 25-26.9 och 3.10).
Ar: Frösshammarsviken, Arboga (≥50 ex. 5.5; ca 80 ex. 11.7).

[Stripgås *Anser indicata*] (2, 8, 1)

No: 1 ex. Fåsjön, Nora, aug.-13.9 (Anna-Lisa Berlin, Rune Persson).
Första fyndet i Nora.

[Snögås *Anser caeruleus*] (-, 34, 0)

Inga rapporter från 1993.
Tillägg: **Fa:** 1 ex. väster om Fagersta, Västanfors, 6.4.92 (Jens B. Bruun).

Kanadagås *Branta canadensis*

Större ansamlingar (≥300 ex.) noterades 1993 på följande lokaler (toppnotering och datum för denna inom parentes):

Ha: Strömsholm, Kolbäck (≥350 ex. 31.10).
Kö: Norsa, Munktorp (450 ex. 2.10). Galten vid Ståholm, Munktorp (ca 400 ex. ult. 10-pr.11).
Sa: Hassmyra, Fläckebo (405 ex. 27.10).
Li: Sällingsjön, Fellingsbro (700 ex. 25.10).
Sj: Sjömosjön, Fellingsbro (480 ex. 8.11). Österhammarsjön, Fellingsbro (850 ex. 18.11).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vå: 4 ex. Bocksjön, Tortuna, 19-21.3 (Markus Rehberg m.fl.). 1 ex. Askövikén 23.4 (Pentti J. Tatti). 3 ex. Askövikén 2.5 (Thomas Pettersson).

Ku: 1 ex. Barkarövikén, Kungs-Barkarö, 21.3, 24.4 och 2.5 (Börje Wennerström). 3 ex. samma lokal 7.5 (Arne Eklöv m.fl.).
Ar: 1 ex. Viby, Arboga, 19.9 (Niklas Ingersiedt) och trol. samma Vretberga, Medåker, 19.9 (Mats Feldin).

Sa: 1 ex. Gussjöbäck, Fläckebo, 21.3 (Mikael Hedman). 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 24.3 (Håkan Johansson, Bo Persson). 1 ex. Norrgårbo, Västerfarnebo, 28.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Hassmyra, Fläckebo, 28.8 (Thore Lindberg). 180+225+60 ex. mot sydväst Kivsta, Sala, 10.10 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 ex. Västrusa, Sura, 9.4 (Kim Lill). 1 ex. Gnien, Rammäs, 31.5 (Sören Larsson). 90 ex. mot sydväst Rammäs 10.10 (Ralf Lundmark).
Li: 1 ex. Näset, Finnakersjön, Fellingsbro, 20-26.3 (Thomas Haraldsson, Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 21.3 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Sällingsjön, Fellingsbro, 9.4 (Mattias Rudenvall). 2 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 26.4 (Sven-Olof Eriksson). 1 ad. Gammelbo, Ramsberg, 2-15.8 (Mikael Hake).

No: 1 ex. Fåsjön vid Oskarsvik, Nora, 31.3 (Sverre Persson, Berit Ragné). 1 ex. Åsbo-sjön, Nora, 3.4 (Staffan Åkeby). 1 ex. Södra Husby, Nora, 3.5 (Peter Bernövall).
Fa: ca 300 ex. sträck Fagersta, Västanfors, 11.10 (Mikael Vesanen gm Leif Lejdellin).
Tillägg: **Vå:** 1 ex. tillsammans med kanadagås *B. canadensis* Sagån vid Strömsnäs, Sevalla, 30.5.92 (Sten-Ove Sandell).

Anmärkningsvärda sträckrörelser noterades 10-11.10.

Prutgås *Branta bernicla* (-, 40, 7)

Kö: 85 ex. mot sydväst Köping 26.9 (Ralf Lundmark).

Sa: 45+30 ex. mot sydväst Kivsta, Sala, 10.10 (Karl-Gunnar Källebrink).
Li: 2 ex. St. Lindessjön, Linde, 12.11 (Per Jacobsson, Andreas Sandberg).

No: 22 ex. mot söder Älvsången, Vikar, 10.10 (Roland Thuvander).
Fa: 45 ex. Backgården, Västanfors, 9.10 (Tommy Persson gm Leif Lejdellin). 110 ex. sträck Backgården, Västanfors, 10.10 (Jan Hellström, Leif Lejdellin).
Ha: 1 ex. Sikfors, Hällefors, 21-24.10 (Max Widman m.fl.).

Tillägg: **Sk:** ca 90+75+60 ex. sträck Åmesbo, Skinnskatteberg, 28.9.92 (Bertil Forsberg).
Sammanlagt sju fynd och fem av dessa gjorda

perioden 9-10.10. Uppträddet är normalt och tidsmässigt följer fynden tidigare års.

Kanadagås x Vitkindad gås

Branta canadensis x *Branta leucopsis*
No: 1 ex. Fåsjön, Nora, 31.3 (Roland Thuvander m.fl.).

Gravand *Tadorna tadorna* (23, 16, 5)

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 10.4 (Niclas Andersson). 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 16.4 (Krister Ekman m.fl.).
Su: 4 ex. Gnien, Rammäs, 12.4 (Thomas Troschke).
No: 1 juv. Gyttoresdammen, Nora, 26.8-3.9 (Anders Carlberg, Roland Thuvander).

Li: 2 ex. Björken 22-23.4 (Bengt Lundell).
Första fyndet i Ljusnarsberg och det andra i Nora.

[Mandarindand *Aix galericulata*] (2, 4, 1)

Ku: 1 m Arbogaån i Kungsör, Kungs-Barkarö, 5.9 samt då och då under september (Börje Wennerström).

Blåsand *Anas penelope*

Ingen konstaterad häckning har rapporterats. Ingen funnen under häckningstid (15.5-31.7) vid tre lokaler enligt följande (maximala antalet m m resp. ff inom parentes):

Su: Gnien, Rammäs (6 m m, 1 f). Lönnbrosjön, Rammäs (4 ex.).

Li: Österhammarsjön, Fellingsbro (1 m).

Lokaler med ansamlingar (≥50 ex.; toppnotering och datum för denna inom parentes):

Sa: Fläcksjön, Fläckebo (105 ex. 19.4).
Su: Norrsjön, Sura (53 ex. 20.4). Glåpen, Sura (63 ex. 10.10).

Fynden under häckningstid i normal omfattning. Rastande blåsänder uppträder mer och mer sparsamt i landskapet. Under våren är det endast Fläcksjön som fortfarande kan uppvisa "hyggliga" siffror och tillsammans med Norrsjön, Sura, också den enda lokalen som nådde över 50 rastande denna vår. Höststratningen var också av blygsam omfattning och från Askövikén, som tidigare år uppvisat höga siffror, finns en högst notering på 10 ex. 24.9.

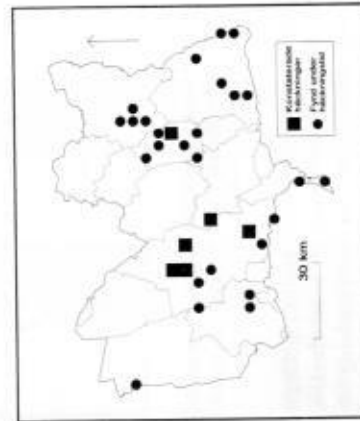
Snatterand *Anas strepera* (-, 70, 8)

Ha: 2 m m Lagårdssjön, Kolbäck, 26.4 (Stefan Johansson).

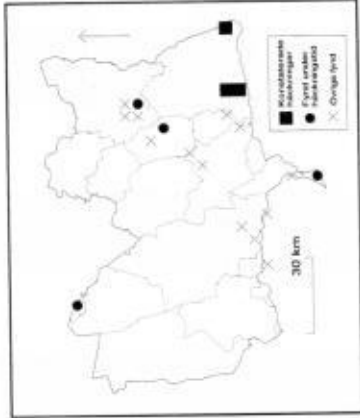
Ar: 1 par Frösshammarsviken, Arboga, 2.5 (Hans Wilhelmsson).

Sa: 1 par Fläcksjön, Fläckebo, 27.4 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 par Gnien, Rammäs, 25.3-3.4 (Ingrid Åkerberg m.fl.). 1 par Gnien, Rammäs, 15.5 (Pentti J. Tatti m.fl.).

Figur 4. Konstaterade häckningar och övriga fynd under häckningstid av blåsand i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Figur 5. Konstaterade häckningar, fynd under häckningstid samt övriga fynd av snatterand i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Lj: 1 m Ullersåtersviken, Värningen, Näsby, 3.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 par Österhammarsjön, Fellingsbro, 5.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 f Österhammarsjön, Fellingsbro, 8.5 (Sven-Olof Eriksson).

Tillägg: Lj: 5-10 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 22.9.91 (Niklas Ingerstedt).

Den tidsmässiga fördelningen var 25.3-15.5 och således ingen observation under häckningsstid. Observationerna påminner om de senaste fyra årens, vilket betyder en minskning av antalet fynd efter uppgången i slutet av 1980-talet. Detta år dessutom ingen observation från Asköviken, där arten senast häckade 1987-88.

Kricka *Anas crecca*

Större ansamlingar (≥100 ex.) vår och höst (toppnoteringar och datum för dessa inom parentes):
Vj: Asköviken (200 ex. 15.4 och 18.4; 100 ex. 21.8).

Sa: Fläcksjön, Fläckebo (280 ex. 16.4).
Su: Gnien, Rammäs (540 ex. 16.4; 600 ex. 26.8).
Norrsjön, Sura (210 ex. 20.4).
Lisjö ångar, Sura (110 ex. 11.4).

I år betydligt färre rastande jämfört med 1992. Rastningen under hösten var mycket sparsam. Noterbart även att inga större flockar uppträdde i västra delen av landskapet. Med tanke på förra årets höga rasisiffior får förhoppningsvis årets vara av tillfällig art.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Större (≥200 ex.) ansamlingar vintertid (1.12-28.2):

Vj: 300 ex. Svartån i Västerås 1.1 (Pentti J. Tatti). 400 ex. Västerås hamn, Lundby, 1.1 (Mikael Hedman). 450 ex. KVV, Lundby, 25.1. 550 ex. KVV, Lundby, 10.2 (Gunnar Lignell). 400 ex. KVV, Lundby, 16.2 (Markus Rehnberg). 450 ex. Svartån i Västerås 27.12 (Markus Rehnberg). 600 ex. KVV, Lundby, 30.12 (Kjetil Jensen).

Större (≥200 ex.) ansamlingar under våren:
Vj: 600 ex. KVV, Lundby, 6.3 (Pentti J. Tatti) och 570 ex. samma lokal 8.3 (Markus Rehnberg).

Kö: 235 ex. Köpingsån, Köping, 8.3 (Kurt

Lindström).

Sa: 200 ex. Rörbosjön, Fläckebo, 11.4 (Thore Lindberg). 1 210 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 25.4 (Thore Lindberg).

Su: Gnien, Rammäs, 28.3-11.4, som mest 414 ex. 2.4 (Ralf Lundmark).

Större (≥200 ex.) ansamlingar under sommar och höst:

Kö: 216 ex. Köpingsån, Köping, 17.10 och 232 ex. samma lokal 27.11 (Kurt Lindström).

Su: Gnien, Rammäs, 26.6-23.10, som mest 550 ex. 1.9 (Sören Larsson).

Stjartland *Anas acuta*

Antal fågeldagar (211) fördelat kommunvis på föråret resp. efteråret: Västerås (6/1), Hallstahammar (18/0), Sala (68/0), Surahammar (62/17), Lindesberg (23/2), Fagersta (6/0), Hällefors (8/0). Ett par tidsmässigt udda fynd kan nämnas:

Su: 1 m Gnien, Rammäs, 20.6 (Martin Green).
Lj: 1 m + 1 f Oppboga, Fellingsbro, 13.2 (Jan-Erik Malmstigen m. fl.).

Figur 6. Fynd under häckningsstid av stjartland i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Den totala fördelningen av antalet fågeldagar var 191 under föråret och 20 under efteråret. Som jämförelse var förra årets fördelning 105 fågeldagar under föråret och 119 under efteråret. I år, liksom förra året, dessutom en klar dominans av förårets fynd från östra delen av landskapet och efterårets fynd från västra delen av landskapet. Sommarfyndet var det sjunde

sedan 1985, vilka dessutom har varit årliga, frånsett åren 1991 och 1992.

Årta *Anas querquedula*

Antal fågeldagar (226) fördelat kommunvis: Västerås (13), Köping (1), Kungsör (3), Arboga (11), Sala (62), Surahammar (119), Lindesberg (10), Nora (2), Fagersta (5). Under häckningsstid (15.5-31.7) funnen vid elva lokaler enligt följande (maximala antalet m resp. ff inom parentes):

Vj: Skultunasågen, Skultuna (1 m). Asköviken (1 m).

Ku: Barkarövik, Kungs-Barkarö (1 m).

Ar: Frösshammarsviken, Arboga (5 m m, 1 f).

Sa: Fläcksjön, Fläckebo (3 m m, 1 f).

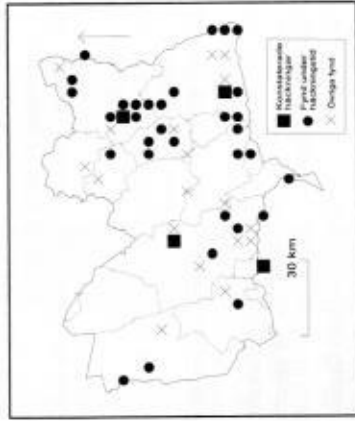
Su: Gnien, Rammäs (6 m m, 3 ff). Turkiesjön, Rammäs (2 m m, 1 f).

Lj: Sörbysjön, Fellingsbro (1 m).

Österhammarsjön, Fellingsbro (1 m, 1 f).

No: Gyttorpsdammen, Nora (1 m).

Fa: Västervåla (1 m, 1 f).

Figur 7. Konstaterade häckningar, fynd under häckningsstid samt övriga fynd av årta i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Antalet fågeldagar ligger i nivå med fjolårets (221). Betydligt fler fågeldagar i år var det främst i Surahammars kommun (119 mot 29 förra året) och färre framför allt i Västerås (13 mot 60) och Lindesberg (10 mot 50). Även om ingen häckning konstaterats finns höga indicer på häckning, tack vare förekomsten under häckningsstiden av arten på flertalet ovan nämnda

lokaler.

Skedand *Anas clypeata*

Antal fågeldagar (177) fördelat kommunvis: Västerås (26), Hallstahammar (2), Kungsör (11), Arboga (10), Sala (96), Surahammar (20), Lindesberg (6), Nora (2), Ljusnarsberg (4). Under häckningsstid (15.5-31.7) funnen vid nio lokaler enligt följande (maximala antalet m m resp. ff inom parentes):

Vj: Gränåsjön, Haraker (6 ex.).

Ha: Lagårdssjön, Kolbäck (1 m, 1 f).

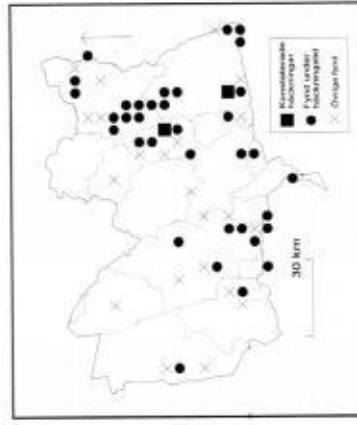
Ar: Frösshammarsviken, Arboga (1 m).

Sa: Fläcksjön, Fläckebo (3 m m, 1 f). Rörbosjön, Fläckebo (2 m m).

Su: Gnien, Rammäs (1 m). Turkiesjön, Rammäs (1 m, 1 f).

Lj: Österhammarsjön, Fellingsbro (1 m, 1 f). Hagaberg, Näsby (1 m, 1 f).

Antalet fågeldagar ligger betydligt lägre detta år jämfört med förra året (273). Färre fågeldagar i år var det främst i Lindesbergs kommun (6 mot 79 förra året) och i Surahammars kommun (20 mot 57). Det är sällan som häckning av skedand kan konstateras i landskapet och totalt finns endast fem kända häckningar genom tiderna. Man får trots det med stor sannolikhet anse att flera av lokalerna med skedlander under häckningsstid, som är angivna ovan, också är häckningslokaler.

Figur 8. Konstaterade häckningar, fynd under häckningsstid samt övriga fynd av skedand i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

- Brunand** *Aythya ferina*
 Antal fågeldagar (301) fördelat kommunvis:
 Västerås (140), Kungsör (4), Arboga (63), Sala (48), Surahammar (23), Lindesberg (16), Hällefors (7). Under häckningstid (15.5-31.7) funnen vid endast fyra lokaler enligt följande (maximala antalet m resp. ff inom parentes):
 Vå: Asköviken (6 m, 1 ff). Västeråsfjärden vid Almö-Lindö, Västerås-Barkarö (2 ex.).
 Ar: Frösshammarsviken, Arboga (19 m, 3 ff).
- Lj:** Gransjön, Fellingsbro (1 m).
 Antalet fågeldagar var något högre i år jämfört med 1992 (239). Trots detta finns inget som tyder på en ökning av arten. Antalet fynd under häckningstid (4) var också samma detta år som 1992 (1992 rapporterades utöver dessa fyra lokaler även häckning från Frösshammarsviken med flera kullar). Det finns väl anledning att även i år misstänka häckning i Frösshammarsviken, med tanke på fynden under häckningstid. Största flokken i Frösshammarsviken, liksom i landskapet, var 21 ex. den 5.5. Vad beträffar rastande brunänder i Asköviken har en minskning varit tydlig sedan 1981 och statistiskt säkerställd, se även Petersson (1993).
 Sammanfattningsvis kan konstateras att det häckande beståndet av brunand i Västmanland endast är en bråkdel av antalet jämfört med bara tio år tillbaka. Fortsätter nedgången är arten snart borta som häckfågel i landskapet.
- Vigg** *Aythya fuligula*
 Minst femtio rastande viggas noterades 1993 på två lokaler (toppnotering och datum för denna inom parentes):
 Vå: Asköviken (ca 400 ex. 28.3).
 Sa: Fläcksjön, Fläckebo (160 ex. 16.4).
 Liksom under tidigare tiotårsperioden är det Asköviken som hyser de största flockarna. Det finns heller inget som tyder på en minskning av rastningen i Asköviken och årets ca 400 ex. är den största flokken sedan åtminstone 1984. Den största flokken som rapporterats av vigg i Västmanland är emellertid en rekordstor sådan om ca 3200 ex. i Hjälmaren i juli 1988.
- Bergand** *Aythya marila* (-, 73, 5)
 Sa: 1 m + 1 ff Fläcksjön, Fläckebo, 10.5 (Karl-
- Gunnar Källebrink). 2 m + 2 ff Gussjön, Fläckebo, 10.9 (Thore Lindberg). 2 ff Gussjön, Fläckebo, 16.10 (Bo Persson).
 No: 2 m + 1 ff Älvälången, Viken, 16.5 (Maria Thuvander, Roland Thuvander). 1 ff Åsbojön, Nora, 23.10 (Anders Carlberg).
 Fem fynd att jämföra med endast ett fynd 1992. Även om det är betydligt fler detta år kan man urskilja en negativ trend av antalet bergandsfynd i landskapet under de senaste tjugo åren.
- Ejder** *Somateria mollissima* (21, 13, 0)
 Inga rapporter.
- Allfågel** *Clangula hyemalis* (-, 61, 6)
 Vå: 1 honfårgad Asköviken 11.11 (Gunnar Forsman).
 Sa: 1 m Gussjön, Fläckebo, 13.10 (Kriser Ekman).
 Sa: 1 m + 2 ff Glåpen, Sura, 12.5 (Ralf Lundmark).
 Fa: 3 ex. sträck Backgården, Västanfors, 10.10 (Jan Hellström, Leif Lejdelin).
 Hå: 1-2 ex. Grythyttviken, Grythyttan, 15.10-12.11 (Mats Trillkott m. fl.).
 Sex fynd är ett normalt uppträdande för arten.
- Sjöörr** *Melanitta nigra* (-, 260, 26)
 Vå: Flock hörd Ekeholm, Västerås-Barkarö, 6.5 (Hans-Olof Hellkvist).
 Kö: 1 m + 1 ff Skedvisjön, Västra Skedvi, 30.4 (Arne Eklöv, Kurt Lindström).
 Ka: 2 m m Galten vid Botten, Kungs-Barkarö, 2.7 (Gunnar Niklasson) och 2 ex. på samma lokal 3.8 (Lillebror Hammarsström).
 Sa: 1 ff Fläcksjön, Fläckebo, 19.4 (Karl-Gunnar Källebrink) och på samma lokal: 8 m + 7 ff 27.4 (Karl-Gunnar Källebrink), 6 ex. 28.4 (Karl-Gunnar Källebrink), 5 ex. 29.4 (Thore Lindberg), 14 ex. 1.5 (Markus Rehberg), 7 ex. 6.5 (Karl-Gunnar Källebrink), 5 ex. 7.5 (Karl-Gunnar Källebrink), 24 ex. 8.5 (Kjetil Jensen).
 Sa: 4 ex. St. Naadden, Rammås, 25.4 (Anders Frohm, Ralf Lundmark). 4 ex. Glåpen, Sura, 30.4 (Sören Larsson). 6 ex. Virsbojön, Rammås, 14.5 (Sören Larsson). 10 ex. Glåpen, Sura, 16.9 (Ralf Lundmark). 9 ex. Glåpen, Sura, 18.9 (Sören Larsson).
- Lj:** 1 m + 2 ff Värningen vid Hagaberg, Näsby, 19.4 (Jan-Erik Malmstugén). 1 m + 1 ff St. Lindessjön, Linde, 1.5 (Mats Andersson). 3 ff Sällingsjön, Fellingsbro, 1.11 (Mattias Rudenvall).
 No: 2 ex. Fåsjön, Nora, 8.5 (Rune Persson). 5 m + 6 ff Älvälången, Viken, 9.5 (Maria Thuvander, Roland Thuvander). 5 ex. Älvälången, Viken, 16.5 (Roland Thuvander).
 Fa: 2 ex. St. Aspen, Västanfors, 1.5 (Arne Karlsson gm Leif Lejdelin). 4 ex. St. Aspen, Västanfors, 8.5 (Leif Lejdelin).
 Sk: 3 m + 3 ff Nedre Vättern, Skinn-skatteberg, 17.4 (Roland Waara).
 Antalet fynd av normal omfattning. Intressant är dock juli- och augustifynden i Mälaren. Åven 1992 gjordes fynd av sjöorrar i juli i Mälaren.
- Svårta** *Melanitta fusca* (-, 43, 2)
 Vå: 2 ex. Oxfjärden, Ångsö, 8.5 (Andreas Porswald).
 Hå: 7 ex. Grythyttviken, Grythyttan, 19.11 (Mats Trillkott).
 Antalet fynd och tidsmässigt nivå med de sista två årens. Däremot färre jämfört med antalet före 1991.
- Knipa** *Bucephala clangula*
 Större ansamling (≥50 ex.) noterades på fyra lokaler 1993 (toppnotering och datum för denna inom parentes):
 Vå: Asköviken (ca 70 ex. 28.3).
 Sa: Sörsjön, Sura (52 ex. 11.4).
 Lj: Ullersättersviken, Värningen, Näsby (≥70 ex. 12.4).
 Sk: Nedre Vättern, Skinnskatteberg (80 ex. 11.4).
 Även om antalet observationer av och storleken på flockarna kan tyckas av relativt liten omfattning ligger siffrorna i nivå med de sista årens
- Salskrake** *Mergus albellus*
 Antal fågeldagar (589) fördelat kommunvis på föråret resp. efteråret: Västerås (211/54), Hallstahammar (3/0), Köping (2/0), Kungsör (23/4), Sala (183/12), Surahammar (46/9), Lindesberg (30/3), Nora (0/2), Norberg (1/0),
- Fagersta (3/0), Hällefors (3/0). Ett udda fynd:
 No: 1 m + 1 ff Gytorsdammen, Nora, 5.8 (Roland Thuvander).
 Antalet fågeldagar något färre än 1992 års siffror (601). Fortfarande emellertid höga siffror. Perioden 1985-1992 ökade observationerna av salskraken under främst vårsträcket mycket kraftigt år från år, medan däremot höststräcket var mer likartat mellan åren. Samtidigt kan man sätta det i samband med de milda vintrarna efter mitten av 1980-talet och att därigenom en återhämtning skett. Ett mycket tydligt exempel på detta är utvecklingen i Asköviken. Där har antalet rastande salskrakar taxerats sedan 1981 och sedan 1986 finns en tydlig positiv trend (Petersson 1993). Årets siffror i landskapet i stort skiljer sig något från detta mönster, genom att antalet fågeldagar under föråret var färre och antalet fågeldagar under efteråret var fler än 1992. Salskrakens geografiska uppträdande i landskapet är dock förbehållet den östra delen och av 1993 års observationer står Västerås-Sala-Surahammar för nästan 90 %.
- Småskrake** *Mergus serrator*
 Konstaterade häckningar (-, 14, 1):
 No: 1 ad. + 6 juv. Vikern, Viken, 11.8 (Roland Thuvander).
 Antal fågeldagar, exkl. häckningen ovan, (74) fördelat kommunvis: Västerås (12), Köping (4), Surahammar (1), Lindesberg (15), Nora (5), Fagersta (36), Ljusnarsberg (1).
 Rastande småskrakar uppträder numera sparsamt i Västmanland. Vad beträffar det häckande beståndet är fortfarande utbredningen och antalet par dåligt känt. Troligen är arten förbisedd, eftersom den går till häckning sent på säsongen så är det möjligt att häckningar inte registreras. Emellertid finns häckningar konstaterade från spridda delar av landskapet. Flera lokaler återkommer år från år och exempel på dessa efter 1985 är Lunds fjärden i Hällefors, St. Aspen och Amnningen i Fagersta, Värningen, Usken och Räsvalen i Lindesberg, Vikern och Fåsjön i Nora samt flera lokaler i Mälaren. Utöver dessa finns enstaka häckningar noterade från kommuner med lämpliga sjöar. Med stor sannolikhet finns fler

par att finna i västra delen av landskapet samt troligen även i Mälaren.

Storskrake *Mergus merganser*

Konstaterade häckningar (-, 143, 6):

Vå: 1 bo Gimpelstenarna, Ångsö, 28.5 (Thomas Pettersson). 1 f + 16 ungar Granfjärden vid Lindholmen, Kärrbo, 27.6 (Bjarne Eriksson).

Sår: 1 f + juv. Dalälven vid V. Bännbäck, Möklinta, 19.7 (Kristen Ekman). 1 f + juv. Stensjön, Sala, 9.8 (Kristen Ekman).

No: 2 ad. + 7 juv. Vikern vid Knapporp, Viken, 25.6 (Roland Thuwander).

Sk: 1 f + 5 ungar Hedströmmen vid Nyhammar, Hed, 1.6 (Kurt Lindström).

Endast en större (≥500 ex.) ansamling har rapporterats från 1993:

Fa: ca 600 ex. St. Aspen, Västanfors, 12.11 (Raimo Laurila gm Leif Lejdelin).

Antalet häckande par speglar långt ifrån det verkliga antalet, i alla fall i västra delen av landskapet. Exempelvis fanns enbart i Lindesbergs kommun 30 par i 19 sjöar i samband med en sjöinventering 1987-88 (Malmstigen & Andersson 1990). Då inventerades inte övriga vattendrag eller åar. Tydligt krävs särskilda, riktade inventeringar för att fånga upp häckningar av en art som storskrake.

Vad gäller större ansamlingar under hösten var de av mycket blygsam omfattning detta år jämfört med tidigare. Rapporter saknas från flera tidigare säkra lokaler och kanske främst Mälaren.

Brunglada *Milvus migrans* (27, 13, 4)

Vå: 1 ex. Ösby, Tillberga, 17.6 (Sten-Ove Sandell). 1 ex. Gäddeholm, Irsta, 2.8 (Sten Ericson).

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 7.5 (Ola Kumlin). 1 ex. sträck Gnten, Ramnäs, 13.9 (Ralf Lundmark).

Ovanligt många fynd och de första sedan 1990. Sommarobservationer har gjorts förr i Västmanland, men är ändå värda att notera särskilt.

Glada *Milvus milvus* (-, 20, 6)

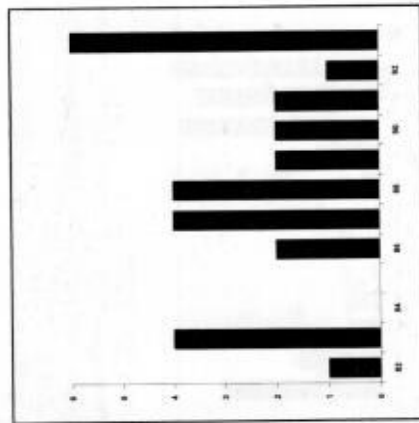
Vå: 1 ex. Näs, Hubbo, 9.8 (Robert Ström).

Kö: 1 ex. Tuna, Västra Skedvi, 15.5 (Örjan Eriksson gm Göran Nilsson).

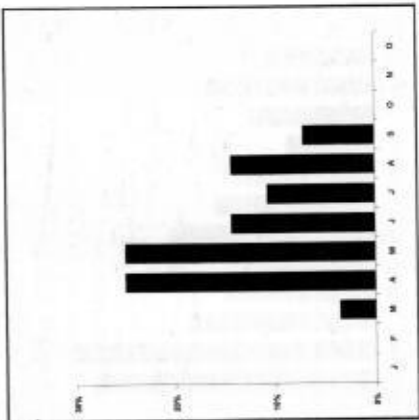
Ar: 1 ex. Vretberga, Medåker, 15.5 (Mats Felling).

Lf: 1 ex. Fänninge, Fellingbro, 10.4 (Bo Runesson).

Ör: 1 ex. Ervallaängarna 1.4 (Gunnar Gustafsson).

Figur 9. Årsvard av brunglada i Västmanland 1982-93.

Figur 10. Lakttagelser av brunglada i Västmanland 1982-93, procentuell fördelning på årets månader.

Figur 11. Antal fynd av glada i Västmanland 1982-93.

No: 1 ex. Åkerby, Nora, 12.5 (Roland Thuwander).

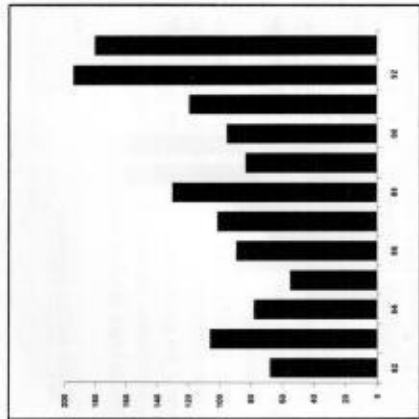
Glada uppträder numera årligen i Västmanland och årets skörd är osedvanligt stor. Observationerna i Medåker resp. V. Skedvi avser rimligen samma fågel.

Glada ses numera årligen i Västmanland. Foto Björn Uhr.

Figur 9. Årsvard av brunglada i Västmanland 1982-93.

Figur 10. Lakttagelser av brunglada i Västmanland 1982-93, procentuell fördelning på årets månader.

Figur 13. Antal fågeldagar av havsörn årligen 1982-93 i Västmanland.

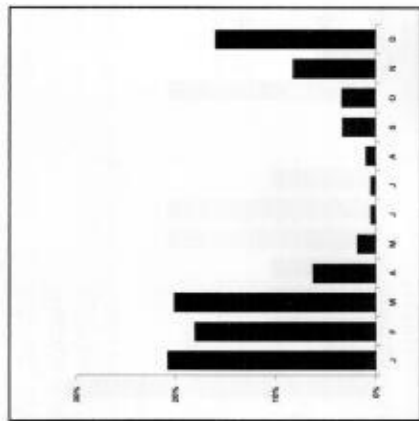
Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Totalt 183 fågeldagar 1993 fördelade kommunvis enligt följande: Västerås (35), Hallstahammar (100), Köping (5), Sala (12), Surahammar (20), Lindesberg (6), Nora (1), Fagersta (2), Skinnskateberg (1), Hällefors (1). Nära nog exakt lika många fågeldagar som rekordåret 1992 (182). Den geografiska fördelningen skiljer sig huvudsakligen till Hallstahammar fördel på bekostnad (?) av Västerås.

Ångshök *Circus pygargus*

Häckningar (0, 3, 4):
 Sa: 1 par Väsby, Kumla (Karl-Gunnar Källebrink).
 Su: 1 par Gnie, Rammnäs (Sören Larsson). 1 par Västersjön, Sura (Sören Larsson).

Övriga fynd (20, 50, 30):
 Vå: 1 2k f Asköviken 2.5 (Magnus Liljefors m. fl.), 1 ex. Romfartuna 8.5 (Kjetil Jensen). 1 honfärgad Asköviken 14.5 (David Liderfelt). 1 ex. Asköviken 12.6 (Kjetil Jensen). 1 m Sevalia 8.7 (Sten-Ove Sandell). 1 f Dingtuna 25.7 (Ulif Carlsson). 2 ex. Gråna, Haraker, 21.8 (David Liderfelt, Andreas Porswald).
 Ha: 1 m Tappfallet, Berg, 18.7 (Stefan Johansson).

Figur 14. Fågeldagar av havsörn i Västmanland 1982-93, procentuell fördelning på årets månader.

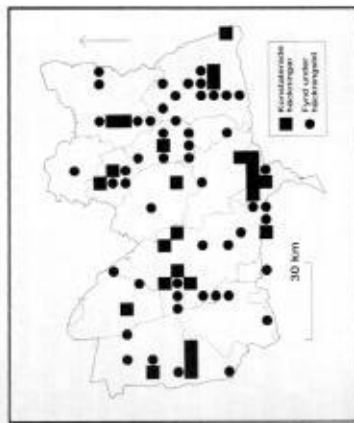
Kö: 1 f Hova, Munktorp, 20.5 (Per Lindh). 1 f Strö, Köping, 21.6 (Leo Mälkinen).
 Ka: 1 m Barkaröwiken, Kungs-Barkarö, 12.5 (Börje Wennerström). 1 f Sjöholmen, Björskog, 20-21.6 (Lillebror Hammarström, Per Lindh). 1 f Kungs-Barkarö 21.6 (Börje Wennerström).

Sa: 1 m Sör Husta, Kumla, 2.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 2k m Hedbo, Västerfärnebo, 4.5 (Niclas Andersson, Thore Lindberg). 1 f Boda, Västerfärnebo, 5.5 (Åke Berg). 1 m Sörsalbo, Västerfärnebo, 6.5 (Thore Lindberg). 1 m Sala 6.5 (Stig Öhman). 1 ex. Näs, Fläckebo, 8.5 (Kjetil Jensen). 1 ad. m Näs, Fläckebo, 16.5 (Niclas Andersson). 1 f Stensjön, Sala, 4.6 (Stig Öhman). 1 m Nötmyran, Västerfärnebo, 6.6 (Kriser Ekman). 1 m Finnbo, Västerfärnebo, 27.6 (Thore Lindberg). 1 m Sör Husta, Kumla, 30.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 f Södra Mälby, Västerfärnebo, 30.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 2k m Norra Kivsta, Sala, 19.7 (Karl-Gunnar Källebrink). 2 ad. m + 1 f Väsbj, Kumla, 29.7 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 m Norra Kivsta, Sala, 2.9 (Karl-Gunnar Källebrink).

Lå: 1 2k f Västvalle, Fellingsbro, 27.6 (Thomas Ewerfeld). 1 f Sjömosjön, Fellingsbro, 12.7 (Sven-Olof Eriksson).

Tillägg: Vå: 1 m Ekeby, Skultuna, 2.5-92 (Sten-Ove Sandell).

Sedan första häckningen 1990 har häckningar konstaterats årligen och antalet övriga observationer ökat stadigt.

Figur 15. Konstaterade häckningar och övriga fynd under häckningstid av tornfalk i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Två konstaterade häckningar och tretton ytterligare lokaler med observation under häckningstid (1.5-31.7) fördelade på Västerås (4), Kungsör (2), Sala (1), Surahammar (2), Lindesberg (3), Nora (1), Hällefors (2).

Häckande tornfalkar i Västmanland ligger på en fortsatt låg, men konstant nivå, sedan lång tid tillbaka. Geografiskt är arten emellertid väl spridd i landskapet, se figur 9.

Aftonfalk *Falco vespertinus* (17, 8, 0)

Inga rapporter.

Stenfalk *Falco columbarius*

Antal fågeldagar (72) fördelat kommunvis på föråret resp. efteråret: Västerås (14/9), Köping (0/1), Kungsör (3/2), Sala (8/0), Surahammar (15/3), Lindesberg (5/4), Nora (0/2), Norberg (1/0), Fagersta (4/0), Skinnskateberg (1/0).

Senast stenfalken figurerade i rapporterings-sammanhang var 1985. Då redovisades 116 fynd för året, vilket var den högsta noteringen under åren 1976-85 (FIV 17:63). Under åren 1976-81 varierade årstotalerna mellan 43 fynd

1980 och 97 fynd 1978 (FIV 13:76). I skenet av detta ter sig 1993 års fynd som varande inom det normala och liksom tidigare dominerade fynd under vårstreck.

Fynd görs nära nog årligen ett stycke in i maj resp. i augusti, men någon häckning har inte konstaterats sedan 1984.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (7, 14, 0)

Inga rapporter.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* (-, 71, 10)

Vå: 1 ad. m Stensjöberget, Rytterne, 3.4 (Håkan Johansson). 1 ad. mot norr Björnön, Västerås, 14.4 (Mikael Hedman). 1 ad./subad. f Skråmsta, Haraker, 14.5 (Bernt Larsson). 1 ex. Grånsta, Lundby, 29.8 (Bo Andersson gm Niclas Andersson). 1 ex. Ansta, Romfartuna, 30.10 (Kriser Ekman).

Sa: 1 ad. m Näs, Fläckebo, 12.4 (Håkan Johansson, Markus Rehnberg) och 1 ex. samma lokal 6.5 (Kriser Ekman).

Su: 1 ex. Gnie, Rammnäs, 28.4 (Roland Waara). 1 ad. Gnie, Rammnäs, 5.9 (Ralf Lundmark).

Lå: 1 ad. Västvalle, Fellingsbro, 10.7 och 12.7 (Per Jacobsson m. fl.).

Näst högsta antalet fynd i "modern" tid, överträffat endast av fjolåret treton fynd. Pilgrimfalken ses allt oftare på andra tider än de traditionella sträckmånaderna april resp. september-oktober. Särskilt spännande är givetvis fynd under häckningstid, såsom juliobservationerna i Fellingsbro.

Dairipa *Lagopus lagopus* (-, 2, 0)

Inga rapporter. Senast det begav sig var 1983 resp. 1989.

Rapphöna *Perdix perdix*

Vå: 2 ex. Björksta k:a 6.5 (Åke Berg). 1 m Färdsjär, Haraker, 9.5 (Magnus Liljefors). 2 ex. Kärsa, Björksta, 17.5 (Åke Berg). 1 ex. Hedensberg, Tillberga, 18.6 och 30.6 (Sten-Ove Sandell). 2 ad. + 10 juv. Grånasjön, Haraker, 23.7 (Ulif Carlsson). 22 ex. Lövsta, Dingtuna, 29.7 (Markus Rehnberg). 1 ad. + 4 pulli Färdsjär, Haraker, 1.8 (Bernt Larsson).
 Kö: 2 ex. + 1 död m Vallby, Munktorp, 7.2 (Mikael Hedman). 1-6 ex. Cementatippen-

Malmön, Köping, 28.2-14.6 (Per Lindh m. fl.). 17 ex. Strö, Köping, 13.8 (Leo Mäkinen).
 Kå: 1 par Kungs-Barkarö 6.5 (Börje Wennerström). 28 ex. Ö. Eknö, Björskog, 12.7 (Arne Eklöv).

L: 1 ex. Västvala, Fellingsbro, 8.4 och 2 ex. samma lokal 13.4 (Thomas Ewerlid m. fl.).
 Något fler rapporter än vad som har varit normalt de senaste åren, men lokalerna är i stort sett de traditionella.

Vaktel *Coturnix coturnix*

(33 ex., 169 ex., 56 ex.)
 V: 1 ex. Valnö, Dingtuna, 9.5-16.6 och 8.7 (Hans-Olof Hellkvist m. fl.). 1 ex. Haraker 9-23.6 (Martin Green, Magnus Liljefors). 1-4 ex. Hedensberg, Tillberga, 10-30.6 (Magnus Liljefors m. fl.). 1 ex. Sösta, Romfurtuna, 10.6 (Åke Berg). 1-2 ex. Skrämsa, Haraker, 20-23.6 (Niclas Andersson, Bertt J. Tatti). 1 ex. ex. Böle, Skultuna, 21.6 (Pentti J. Tatti). 1 ex. Käntsa, Haraker, 22.6 (Markus Rehnberg). 1 ex. Kusta, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Ålby, Irsta, 23.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Olsta, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Tallbacka, Sevalia, 26.6 (Sten-Ove Sandell). 1 ex. Mycklinge, Tortuna, 2.7 (Kjetil Jensen). 1 ex. Oxnö, Västerås-Barkarö, 7-19.7 (Hans-Olof Hellkvist).

Ha: 1 ex. Tattarhagen, Kolbäck, 8.6 (Stefan Johansson). 1 ex. Strömsholm, Kolbäck, 16.6 (Ulf Carlsson). 1 ex. Asfaltverket, Kolbäck, 27.6 (Stefan Johansson).

Kö: 1 ex. Rasgårde, Munktorp, 17.6 (Lillebror Hammarström). 1-2 ex. Gålby, Köping, 18.6-7.7 (Peter Ekelund, Lillebror Hammarström). 1 ex. Fröbesta, Odensvi, 18.6 (Lillebror Hammarström). 1 ex. Tibble, Köping, 25-28.6 (Arne Eklöv). 1 ex. Köpings flygplats, Köping, 13.8 (Leo Mäkinen).
 Ar: 1-2 ex. Vreterberga, Medåker, 22.6-26.7 (Mats Feldin, Niklas Ingerstedt).

Sa: 1 ex. Berg, Västerfärnebo, 29.5 (Kjell Eklund). 1 ex. Hedåker, Västerfärnebo, 31.5-2.6 (Tommy Abrahamsson). 2 ex. Gullagränd, Sala, 1.6 (Kjell-Åke Källebrink). 1 ex. Labacken, Kumla, 1.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Södra Mälby, Västerfärnebo, 4-5.6 (Tommy Abrahamsson). 2 ex. Västerbykil,

Västerfärnebo, 4-5.6 (Tommy Abrahamsson). 1 ex. Näs, Fläckebo, 4.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 9.6 (Åke Berg, Thore Lindberg). 1 ex. Rörbosjön, Fläckebo, 12-13.6 (Kriser Ekman, Kjell-Åke Källebrink). 1 ex. Hällby, Västerfärnebo, 13-17.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Hätskärr, Sala, 15.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Hönäs, Fläckebo, 18.6 (Jan Hellström). 1 ex. Vallby, Sala, 21.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Österby, Kumla, 1.7 (Håkan Johansson). 1 ex. L. Stumpers, Sala, 2.7 (Åke Berg). 2 ex. Sörgårdsbo, Västerfärnebo, 2.7 (Åke Berg).
 L: 1-2 ex. Nederby, Fellingsbro, 22-23.5 (Ulf Jacobsson m. fl.). 1 ex. Svarttjärnsvägen, Ramsberg, 28.5 (Per Jacobsson). 1 ex. Fellingsbro k:a 4.6 (Thomas Ewerlid). 1-3 ex. Västvala, Fellingsbro, 6.6-30.7 (Thomas Ewerlid m. fl.). 1 ex. Övresjön, Fellingsbro, 8.6 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Flägryte, Fellingsbro, 14.6 (Jan-Erik Malmstigen).

Tillägg: Kö: 1 ex. Cementattippen, Köping, 4.5-9.2 (Jens B. Bruun).
 Ett exceptionellt uppträdande som under de senaste decennierna har sitt motstycke endast i rekordåret 1989, då 60 ex. rapporterades. Där emellan har vi upplevt "bottenår" som t. ex. 1991 (10 ex.).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

(-, 215 ex., 25 ex.)
 V: 1-2 ex. Hällsjön, Haraker, 15.5-12.6 (Niclas Andersson m. fl.). 1 ex. Askövikens 19.6-1.7 (Pentti J. Tatti m. fl.).

Sa: 1-3 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 7.5-13.6 (Thore Lindberg m. fl.). 1 ex. Fröstboviken, Hallaren, Sala, 21.5 (Kjell-Åke Källebrink). 1-2 ex. Rörbosjön, Fläckebo, 29.5-12.6 (Jan Hellström m. fl.). 1 ex. Gorgen, Västerfärnebo, 7.6 (Kjell Eklund).

Su: 1 ex. Lisjövikens, Sörsjön, Sura, 30.4-2.5 (Maj Karsten, Ingrid Åkerberg). 1 ex. Turkiejsjön, Rammäs, 3-7.5 (Markus Rehnberg m. fl.). 1 ex. Gnien, Rammäs, 8-19.5 (Ingrid Åkerberg m. fl.). 1 ex. Lefelingsen, Rammäs, 16.5 (Niclas Andersson). 1 ex. Gläpen, Sura, 26.5 (Sören Larsson). 1 ex. Skärpan, Rammäs, 4.6 (Ralf Landmark). 1 ex. St. Nadden,

Rammäs, 16.6 (Sören Larsson). 1 ex. Östersjön, Sura, 16.6 (Kim Lill). 1 ex. Norrsjön, Sura, 18-24.6 (Anders Frohm, Ralf Landmark). 1 ex. Västersjön, Sura, 23.6 (Ralf Landmark).
 L: 1 ex. Morskogasjön, Ramsberg, 16.5 (Ingemar Andell). 1 ex. Hökasjön, Ramsberg, 28.5-5.6 (Andreas Sandberg m. fl.). 1 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 8.6 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Österhammarssjön, Fellingsbro, 22-25.6 (Sven Larsson m. fl.).

Fa: 1 ex. St. Aspen, Väststanfors, 14.6 (Leif Lejdelin).
 En förhållandevis hög årssumma. Landskapet tillhör de i särklass sumphönstättaste i landet och 1992 fanns fler småfläckiga sumphöns i Västanland än i något annat rapportområde (VF, Suppl. 19: 40).

Mindre sumphöna *Porzana parva* (11, 2, 1)

V: 1 ex. Hällsjön, Haraker, 4-9.6 (Håkan Johansson m. fl.).

Kornknarr *Crex crex*

V: 1 ex. Rudö, Rytterne, 31.5 (Niclas Andersson). 1 ex. Rälken, Haraker, 5-15.6 (Markus Rehnberg m. fl.). 1 ex. Gocksta, Skultuna, 6.6 (Hans-Olof Hellkvist). 1 ex. Bocksjön, Tortuna, 10.6 (Åke Berg). 1 ex. Väster Åby, Tortuna, 10.6 (Åke Berg). 1 ex. Färdskrårstorp, Haraker, 15.6 (Niclas Andersson). 1-2 ex. Hedensberg, Tillberga, 15-30.6 (Niclas Andersson m. fl.). 1 ex. Nortuna, Tortuna, 18.6 (Magnus Liljefors). 1 ex. Frövi, Skultuna, 18.6 (Magnus Liljefors). 1 ex. Skultuna-Rälken, Skultuna, 18.6 (Richard Lager). 1 ex. Frövisjön, Skultuna, 18.6 (Magnus Liljefors). 1 ex. Berga, Skultuna, 20-22.6 (Martin Green). 1 ex. Böle, Skultuna, 22.6 (Martin Green). 1 ex. Gräna, Haraker, 22.6 (Martin Green, Markus Rehnberg). 1 ex. Apalla, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Grimsta, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Klavsta, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Kusta, Irsta, 24.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Talltorp, Västerås, 2.7 (Kjetil Jensen). 1 ex. Dingtuna k:a 3.7 (Hans-Olof Hellkvist). 2 ex. Rönby, Skerike, juli (Håkan Johansson).

Ha: 1-2 ex. Freden, Säby, 16-18.6 (Stefan

Johansson m. fl.). 1 ex. Berg 18.6 (Stefan Johansson).
 Kö: 1 ex. Eriksberg, Västra Skedvi, 12.6 (Lillebror Hammarström). 1 ex. Salsäter, Munktorp, 14-16.6 (Lillebror Hammarström, Per Lindh). 1 ex. Landby, Odensvi, 18.6 (Lillebror Hammarström). 1 ex. Solbacken, Kolsva, 27.6 (Tommas Eriksson).

Ar: 1-2 ex. Vreterberga, Medåker, 13.6-5.7 (Mats Feldin, Niklas Ingerstedt).
 Sa: 1-5 ex. Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, 14.5-22.6 (Tommy Abrahamsson m. fl.). 1 ex. Nötmyran vid Bussholmen, Västerfärnebo, 14.5-27.6 (Åke Berg m. fl.). 1 ex. Svedbo, Västerfärnebo, 14.5 och 9.6 (Kjell Eklund m. fl.). 1-4 ex. Rörbosjön, Fläckebo, 15.5-18.6 (Jan Hellström m. fl.). 1 ex. Nötmyran vid Ivars hagar, Västerfärnebo, 16.5-9.6 och 15.7 (Kriser Ekman m. fl.). 1 ex. Gorgen, Västerfärnebo, 17.5 (Thore Lindberg). 1-2 ex. Ösby, Västerfärnebo, 18.5-23.6 (Kjell Eklund m. fl.). 1-3 ex. Västerby, Västerfärnebo, 21.5-3.7 (Kriser Ekman m. fl.). 2 ex. Södra Mälby, Västerfärnebo, 31.5-5.6 (Tommy Abrahamsson). 1 ex. Vad, Kumla, 1.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Nötmyran vid Byängen, Västerfärnebo, 1.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Gullvalla, Kila, 3-9.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Olsbo, Kila, 3.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 4-9.6 (Karl-Gunnar Källebrink m. fl.). 1 ex. Bångbosjön, Fläckebo, 4.6 (Sten-Ove Sandell). 1 ex. Hassmyra, Fläckebo, 4.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 2 ex. södra delen av Nötmyran, Västerfärnebo, 7.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Lasjön, Västerfärnebo, 8.6 (Lars Lundevall). 1 ex. Byberget, Fläckebo, 13.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Hullberget, Fläckebo, 18.6 (Jan Hellström). 1 ex. Forneby, Möklinta, 20.6 (Kjell-Åke Källebrink). 1 ex. Fågelbo, Sala, 21-24.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Jugansbo, Sala, 21.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Ösby, Sala, 21.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Vigelbo, Möklinta, 21.6 (Karl-Gunnar Källebrink, Kjell-Åke Källebrink). 1 ex. Berg, Västerfärnebo, 22.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Rosshyttan, Västerfärnebo, 22.6 (Kjell-Åke Källebrink). 1 ex. Nyby, Fläckebo, 28.6 (Karl-

Källebrink, 1 ex. samma lokal 16.5 (Pentti J. Tatti). 1 sj. Labacken, Kumla, 1.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 sj. Sättra brunn, Kåla, 3.6 (Karl-Gunnar Källebrink). Ad. + pulli Lergroparna, Sala, 24.6 (Kriser Ekman).
 Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 25.6 (Anders Frohm). 3 par häckade och fick fram 9 pulli Turkesjön, Ramnäs (Ralf Lundmark). 1 ex. Sågen, Ramnäs, 10.10 (Sören Larsson).
 Lj: 1 par häckade och fick fram två kullar Hagaberg, Näsby (Erik Jansson m. fl.). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 9.5 (Christer Eriksson). 1 ruvande St. Lindessjön, Linde, 11.5 (Maas Andersson). 1 ex. Storå badplats, Linde, 20.5 (Ola Almkvist). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 21.5 (Sven-Olof Eriksson). 1 ex. Storå badplats, Linde, 27.5 (Ola Almkvist).
 Fa: 1 ex. St. Aspen, Västansfors, 12.4 (Bo Persson).

Lj: 1 par på bo Björken 1.5 och 2 ungar samma lokal 16.8 (Bengt Lundell).

Något fler observationer och något fler häckningar än under senare år, men rörhönsans uppträdande i landskapet måste ändå anses vara sparsamt och oregelbundet. Den geografiska spridningen är dock god, se figur 10.

Trana *Gruus grus*

Rastande flockar (≥50 ex.) våren 1993:

Su: 52 ex. Sörsälbo, Västerfärnebo, 24.5 (Thore Lindberg).

Su: 75 ex. Låsjö ängar, Sura, 8.4 (Maj Karsten). 54 ex. Storången, Ramnäs, 9.4 (Ralf Lundmark).

Rastande flockar (≥50 ex.) hösten 1993:

Su: 225 ex. Hassmyra, Fläckebo, 28.8 (Thore Lindberg). Nötmyran, Västerfärnebo, 1-19.9, som mest 300 ex. 9.9 (Kriser Ekman m. fl.). 180 ex. Sand, Västerfärnebo, 12.9 (Thore Lindberg).

Ansamlingar under vår och höst i sedvanlig storleksordning och på traditionella lokaler.

Fotograferar du fåglar?

Skicka gärna dina foton (helst svartvita) till redaktionen så kan kanske alla FIV:s läsare få njuta av dina bilder!

Ewerlid.

No: 2 ex. Fibbetorp, Nora, 25.5 (Anders Carlberg). 1 ex. nordvästra delen av Fåsjön, Järnboås, 30.5-27.7 (Kjell Store m. fl.). 3 ex. Åsbojön, Nora, 14-ult.6 (Anders Carlberg m. fl.). 2 ex. Lindesby, Järnboås, ult.6 (Kjell Store). 2 ex. Gammelhyttan, Järnboås, 23-25.7 (Kjell Store).

Nb: 1 ex. Livsdal, Norberg, 30.5-17.6 (Torbjörn Jansson). 1 ex. Mimergruvan, Norberg, 30.5 (Torbjörn Jansson). 1 ex. Hästbäck, Karbenning, 6.6 (Torbjörn Jansson). 1-2 ex. Hönsgrädet, Karbenning, 6-17.6 (Torbjörn Jansson). 2 ex. St. Klingebo, Karbenning, 6.6 (Torbjörn Jansson). 1 ex. Örbäck, Karbenning, 6.7 (Torbjörn Jansson).

Fa: 1 ex. Hedkärra, Västansfors, 21.5-1.6 (Leif Lejdellin). 1 ex. Brandbo, Västansfors, 22.6-7.0 (Leif Lejdellin, Göran Nilsson). 1 ex. Åvestbo, Västansfors, 22.6 (Leif Lejdellin).

Su: 1 ex. Grsnäs, Skinnskatteberg, 16.6 (Roland Waara). 1 ex. Piltorp, Skinnskatteberg, 16.6 (Roland Waara). 2-8 ex. Sillbo, Skinnskatteberg, 16.6-7.7 (Roland Waara m. fl.).

Tillägg: Su: 1 kull Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, juli 1991. 2 kullar Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, juli 1992 (Yngve Grafström). KÖ: 1 ex. Cementatippen, Köping, 14-18.7.92 (Jens B. Bruun). 1 ex. Norska, Munktorp, 18.7.92 (Jens B. Bruun).

Ett närmast hejdlöst uppträdande med års-summan 136 ex., som är mer än dubbelt så hög som tidigare årsbasta under senare år (64 ex. 1989). Därtill, om än kanske inte särskilt förvånande, flera konstaterade häckningar, varav årligen 1991-93 på Nötmyran, vår kanske knarrtätaste lokal.

Den geografiska fördelningen av knarrarna 1993 var i vanlig ordning förskjutet åt öster, men särskilt anmärkningsvärd är förekomsten i Skinnskatteberg med upp till åtta fåglar inom ett begränsat område.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Vd: 1 ex. Asköviken 26.4 och 1.5 (Hans-Olof Hellkvist).

Ku: 1 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 1.5 (Per Lindh).

Su: 5 ex. Lergroparna, Sala, 1.5 (Karl-Gunnar

136 kornkarrar noterades 1993, mer än dubbelt så många som tidigare årsbasta under senare år. Foto Kim Lill.

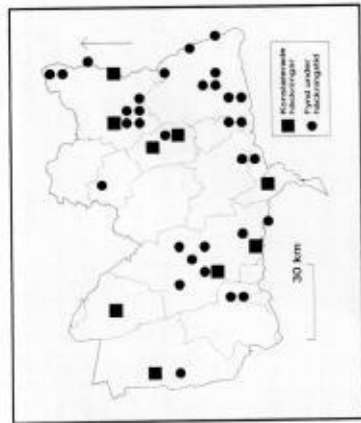
hammar, Linde, 21.5 (Ingemar Andell). 1 ex. Storbron, Fellingsbro, 21-28.5 (Sven-Olof Eriksson, Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 21.5-7.6 (Sven-Olof Eriksson). 1-2 ex. Nederby, Fellingsbro, 23.5-26.6 (Jan-Erik Malmstigen m. fl.). 1 ex. Västra Bor, Linde, 25-28.5 (Maas Andersson, Thomas Rydén). 1 ex. Sörängarna, Linde, 29.5-3.6 (Maas Andersson m. fl.). 1 ex. Morskoga, Ramsberg, 29.5-5.6 och 17.7 (Bengt Lundell m. fl.). 1-2 ex. Löa, Ramsberg, 3-5.6 (Bengt Lundell). 1 ex. Sparsta, Fellingsbro, 4-5.6 (Thomas Ewerlid). 1 ex. Fellingsbro k:a 4-7.6 (Thomas Ewerlid). 1 ex. Ålsång, Fellingsbro, 8.6 (Sven-Olof Eriksson). 1 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 9.6 (Thomas Ewerlid). 1 ex. Oppeby, Fellingsbro, 15-27.6 (Sven Larsson). 1 ex. Fännsåtra, Ramsberg, 15.6 och 13-20.7 (Ingemar Andell, Mikael Hake). 1 ex. Aspa, Linde, juni (N. Nilsson). 1 ex. Oppboga, Fellingsbro, pr-21.7 (Christer Eriksson, Peter Ståring).

Ör: 1 ex. Ervallaångarna, Ervalla, 6.6 (Thomas

Gunnar Källebrink). 1 ex. Finnbo, Västerfärnebo, 28-30.6 (Kriser Ekman, Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Salbo bro, Västerfärnebo, 30.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Skräddarbo, Möklinta, 28.7 (Kjell-Åke Källebrink). 2 kullar Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, juli (Yngve Grafström).

Su: 1 ex. Gatstugan, Ramnäs, 17.5 (Mikael Leppälampi). 1 ex. Gnien, Ramnäs, 21.5-4.7 (Sören Larsson m. fl.). 1 ex. Låsjö, Sura, 21-22.5 (Kim Lill m. fl.). 1 ex. Hästlösa, Sura, 1-8.6 (Kim Lill m. fl.). 1 ex. Djuppen, Ramnäs, 8.6 (Sören Larsson). 1 ex. Västersjön, Sura, 12.6 (Anders Frohm). 1 ex. Baståsen, Sura, 12-27.6 (Sören Larsson m. fl.). 1 ex. Storången, Ramnäs, 16.6 (Sören Larsson). 1 ex. Hasselbo, Sura, 17.6 (Kim Lill). 1 ex. Olberga, Sura, 27.6 (Sören Larsson). 2 kullar (2+2 ungar) Gnien, Ramnäs, 6.7 (Sören Larsson).

Lj: 1 ex. Västvalla, Fellingsbro, 11-21.5 (Sten Larsson, Sven-Olof Eriksson). 1 ex. St. Björn-

Figur 16. Konstaterade häckningar och övriga fynd under häckningstid av rödbena i Västmanland 1984-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vå: 1 ex. St. Skorven, Rytterne, 20.5 (Richard Lager). 2 ex. Gimpelstenarna, Ångsö, 20.5 (Richard Lager) och 28.5 (Thomas Pettersson). 1 ex. Skarpan, Ångsö, 23.5 (Bjorne Eriksson). 1 ad. Gimpelstenarna, Ångsö, 30.7 (Thomas Pettersson).

Kö: 2 ex. Cementatippen, Köping, 25.4 (Gunnar Niklasson). 2 ex. Gliparna, Munktorp, 25.4 och 1.5 (Per Lindh). 1 ex. Rågsäcken, Munktorp, 20.6 och 17.7 (Per Lindh).

Kir: 2 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 25.4 (Börje Wennerström).

Sa: 1 ex. Östersjön, Sura, 17.5 (Yngve Pettersson). 1 ex. Gnien, Ramnäs, 23.5 (Kjell Eklund m. fl.).

Lj: 2 ex. Vagnshäll, Väringen, Näsby, 5.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 18.5 (Jan-Erik Malmstigen, Andreas Sandberg). 1 ex. Råsvälen vid Albäckslån, Linde, 29.5 (Jonas Kling).

No: 1 ex. Ävblängen, Vikar, 15-16.7 (Lars-Erik Muhr m. fl.).

Hå: 3 ex. Björskogsån, Grythyttan, 26.6 (Jonny Sveder m. fl.).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Minst nitton häckningar eller sannolika häckningar har rapporterats från följande lokaler: Vå: Grånasjön, Haraker (≥1). KVV, Lundby

(1). Askövik (1-2).

Kö: Cementatippen, Köping (1). Timmerhamnen, Köping (1). Norsa, Munktorp (1).

Sa: Sura bruk, Sura (5).

Lj: Stripa, Linde (1).

Fa: Semla, Västansfors (1).

Sk: Bäckegruvan, Skinnskatteberg (3). Lien, Skinnskatteberg (1).

Hå: Slaggtippen, Hällefors (2).

Fjällpipare *Charadrius morinellus* (12, 8, 0)

Inga rapporter.

Kustsnäppa *Calidris canutus* (, 35, 0)

Inga rapporter.

Sandlöpare *Calidris alba* (7, 7, 0)

Inga rapporter.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vå: 1 ex. Grånasjön, Haraker, 19-20.7 (Niclas Andersson, Markus Rehnberg). 1 ad. Skultunasågen, Skultuna, 1.8 (Bernt Larsson). Askövik 8.8-22.9, som mest 15-20 ex. 29.8 (Pentti J. Tatti).

Kö: 5 ex. Cementatippen, Köping, 20.8 (Peter Ekelund), 3 ex. samma lokal 22.8 (Leo Mäkinen) och 4 ex. samma lokal 23.8 (Arne Eklöv).

Ar: 3 ex. Frösshammarsviken, Arboga, 13.7 och 2 ex. samma lokal 18.7 (Hans Wilhelmsson).

Sa: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 14.5 (Ralf Lundmark).

Hå: 3 ex. Slaggtippen, Hällefors, pr.8 (Carl-Ivan Carlsson).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Antal fågeldagar (153) fördelat på Västerås (30), Arboga (4), Sala (2) och Surahammar (117).

Spovsnäppa *Calidris ferruginea* (, 60, 18)

Vå: 1-9 ex. Grånasjön, Haraker, 9.7-11.8 (Niclas Andersson m. fl.). 1-2 ex. Askövik 30.7-12.9 (Kjetil Jensen m. fl.). 5 ad. Skultunasågen, Skultuna, 1.8 (Bernt Larsson).

Kö: 1 ex. Cementatippen, Köping, 4.8 (Leo Mäkinen).

Ar: 9 ex. Frösshammarsviken, Arboga, 11.7 och på samma lokal 10 ex. 13.7 och 2 ex. 17.7 (Hans Wilhelmsson).

Lj: 3 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 4.9 (Kjell Mattsson).

Kärrensnappa *Calidris alpina*

Lokaler med ansamlingar (≥10 ex.; toppnotering och datum för denna inom parentes):

Vå: Grånasjön, Haraker (≥10 ex. 10.7). Askövik (25-30 ex. 25.9).

Ar: Frösshammarsviken, Arboga (17 ex. 13.7). Findlaviken, Arboga (>10 ex. 5.8).

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* (9, 23, 2)

Vå: 1 ex. Askövik 25.8 (Niclas Andersson, Gunnar Lignell).

Ar: 1 ex. Frösshammarsviken, Arboga, 29.5 (Hans Wilhelmsson).

Brushane *Philomachus pugnax*

Lokaler med större (≥50 ex.) ansamlingar (högtanotering och datum för denna inom parentes):

Vå: Askövik (150 ex. 2.5 resp. 175 ex. 25.8).

Ar: Frösshammarsviken, Arboga (50 ex. 11.7).

Sa: Fläcksjön vid Näs, Fläckebo (150 ex. 11.5 och 16.5). Hassmyra, Fläckebo (125 ex. 9.9).

Isingby, Västerfärnebo (109 ex. 3.9). Nötmyran, Västerfärnebo (210 ex. 4.9).

Sa: Gnien, Ramnäs (200 ex. 8.5).

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Vå: 1 sj. Askövik 22.4-3.5 (Markus Rehnberg m. fl.). 1 ex. Askövik 6.5 (Thomas Pettersson). 1 ex. Askövik 22.9 (Markus Rehnberg) och på samma lokal 3 ex. 28.9 (Markus Rehnberg) samt 1 ex. 2.10 (Richard Lager).

Sa: 1 sj. Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, 25.4 (Kristen Ekman).

Su: 1 sj. Gnien, Ramnäs, 22-23.4 (Sören Larsson).

Lj: 1 sj. Sörbysjön, Fellingsbro, 16.5 (Erik Jansson).

No: 1 ex. Alntorp, Nora, 3.4 (Anders Carlberg).

Få: 1 ex. Ävestobäcken, Västansfors, 8.10 (Raimo Laurila gm Leif Lejdelin). 1 ex. Backgårdskärret, Västansfors, 9-10 (Leif

Lejdelin).

Hå: 1 ex. Knuthöjdsmossen, Hällefors, 15.4 (Carl-Ivan Carlsson).

Dubbelbeckasin *Gallinago media* (, 71,)

Vå: 1 sp. Askövik 7.5 (Magnus Liljefors), 1 sp. Trådarinarna, Irsta, 9.5 (Richard Lager, Pentti J. Tatti) och 15.5 (Markus Rehnberg).

Sa: 1 sp. Sörbysjön, Möcklinta, 8.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 sp. Fläcksjön, Fläckebo, 14.5 och 16.5 (Hans Larsson). 2-3 sp. Nötmyran vid Hedbo, Västerfärnebo, 14.5 (Bernt Larsson) och 1 sp. samma lokal 15-16.5 (Pentti J. Tatti m. fl.). 1 sp. Fårjebron, Fläckebo, 14.5 (Karl-Gunnar Källebrink m. fl.).

Su: 2 ex. Gnien, Ramnäs, 12.5 (Lennart Eriksson).

Lj: 1 sp. Sörbysjön, Fellingsbro, 6.5 (Jan-Erik Malmstigen) och 11.5 (Lillebror Hammarström). 1 sp. Albäckslån, Linde, 7.5 (Jonas Kling). 1 sp. Sörängarna, Linde, 10.5 (Mats Andersson).

Sk: 1 sp. Kallmora, Skinnskatteberg, 9.5 (Roland Wåara).

Tillägg: Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 10.8.92 (Jens B. Bruun).

Första fyndet i modern tid i Skinnskatteberg-

Rödspöv *Limosa limosa* (, 54, 4)

Vå: 2 sj. Askövik 30.4-1.5 (Hans-Olof Hellkvist, Pentti J. Tatti).

Ar: 1 ex. Vretberga, Medåker, 27.7 (Mats Feldin). 1 m. Lurbo, Arboga, 28.7 (Niklas Ingerstedt).

Sa: 1 sj. Fårjebron, Fläckebo, 10.5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Lj: 1 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 6.6 (Thomas Haraldsson, Mattias Rudenvall).

Första fyndet i Arboga.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Lokaler med ansamlingar (≥10 ex.; högtanotering och datum för denna inom parentes):

Sa: Gnien, Ramnäs (28 ex. 7.5).

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningar och troliga häckningar (, , 2-3):

Lj: 1 varn. Hökasjön, Ramsberg, 15.7 (Mikael Håke).

Hå: 1-2 par häckade troligen vid Flaxen, Hällefors (Tomas Carlsson).

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* (0, 2, 1-2)
Su: 3 ex. Gnien, Rammäs, 2.5 (Sören Larsson m. fl.)*. 1 ex. samma lokal 3.5 (Sören Larsson m. fl.)* och 6.5 (Ralf Lundmark).

Glutnsnäppa *Tringa nebularia*
 Lokaler med ansamlingar (≥10 ex.; högstatering och datum för denna inom parentes):
Vå: Gränäsjön, Haraker (11 ex. 4.8). Askövik (10 ex. 25.8).
Ar: Frösshammarsviken, Arboga (20 ex. 11.7 och 17.7).
Su: Gnien, Rammäs (11 ex. 6.5).
Lå: Österhammarsjön, Fellingsbro (≥18 ex. 7.7). Hagaberg, Näsby (16 ex. 6.5).

Tillägg: **Ar:** ≥10 ex. Findlaviken, Arboga, 20.5.91 (Niklas Ingerstedt).

Grönben *Tringa glareola*
 Lokaler med ansamlingar (≥50 ex.; högstatering och datum för denna inom parentes):
Vå: Askövik (≥300 ex. 10.5 resp. 150 ex. 25.8).
Ar: Frösshammarsviken, Arboga (50-60 ex. 11.7).

Su: Fröstboviken, Sala (150 ex. 8.5).
Su: Gnien, Rammäs (650 ex. 6.5).
Lå: Sjömosjön, Fellingsbro (60 ex. 1.5). Sörby, Sjömosjön, Fellingsbro (50 ex. 30.4).

Roskär *Arenaria interpres* (-, 66, 2)
Vå: 1 ex. Gimpelstenarna, Ångsö, 20.5 (Richard Lager).
Lå: 6 ex. Vagnshäll, Väringen, Näsby, 14.7 (Jan-Erik Malmstigen).

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus* (-, 39, 4)
Vå: 1 f. Askövik (14.5 och 30.5 (Lennart Gladh)).
Su: 2 ex. Gnien, Rammäs, 29-30.5 (Sören Larsson m. fl.). 1 ex. Gnien, Rammäs, 21.7 (Kjell Andersson).

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* (4, 0, 1)

Hå: 1 juv. Torrvärpen, Grythyttan, 24.10 (Mats Trillkott)*.
 Första fyndet i Västmanland sedan 1902 och det första i Hällefors.

Labb *Stercorarius parasiticus* (-, 21, 1)
Fa: 1 ex. Backgården, Västanfors, 17.4 (Raimo Laurila gm Leif Lejdelin).
 Första fyndet i Fagersta.

Dvärgmå *Larus minutus*
Vå: 12k Askövik (2.5 (Ulf Carlsson m. fl.) och 21.5 (Gunnar Lignell)). 2 juv. Fulleröfjärden, Västerås-Barkarö, 26.7 (Bernt Larsson). 1 juv. Granfjärden, Ångsö, 28.8 (Pentti J. Tatti m. fl.).

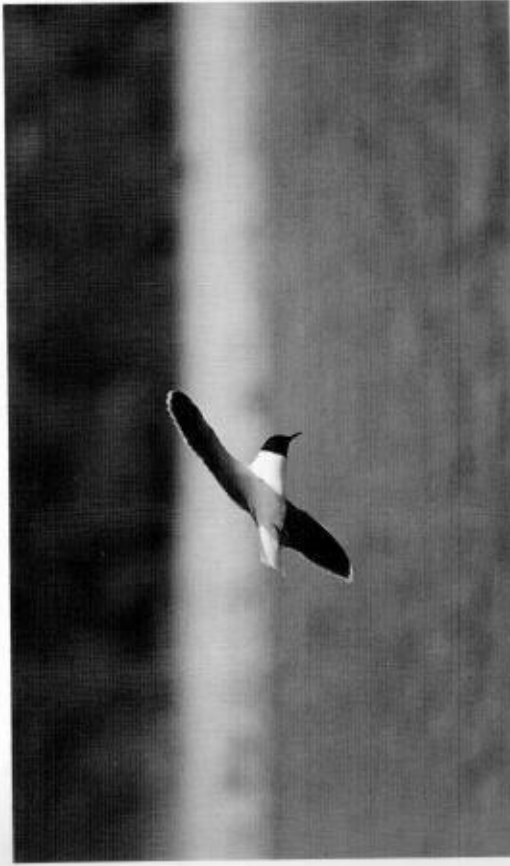
Ar: 1 ex. Frösshammarsviken, Arboga, 5.5 (Hans Wilhelmsson).
Su: 1 ad. Fläcksjön, Fläckebo, 11.5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 2k Gläpen, Sura, 8.5 och 9.5 (Sören Larsson). 1 2k Turkiesjön, Rammäs, 12.5 (Stefan Johansson). 3 ad. + 2 subad. samma lokal 15.5 (Sören Larsson). 5 ad. + 3 2k samma lokal 19.5 (Ralf Lundmark). 2 ad. Sörsjön, Sura, 1.8 (Ralf Lundmark). 4 ad. + 11 juv. samma lokal 7.8 (Ralf Lundmark). 7 ex. samma lokal 10.8 (Ralf Lundmark). 5 juv. samma lokal 12.8 (Sören Larsson).

Lå: 1 ad. Ullersättersviken, Väringen, Näsby, 1.5 (Andreas Sandberg). 1 ad. Österhammarsjön, Fellingsbro, 6.6 (Andreas Sandberg m. fl.).

Skrattmå *Larus ridibundus*
 Häckningar:
Vå: 14 juv. + 1 pull. Gränäsjön, Haraker, 14.7 (Markus Rehberg) och 22 juv. samma lokal 2.8 (Gunnar Lignell).

Kö: ca 50 par på hustak i Köpings hamn (Kurt Lindström). ≥90 pulli samma lokal 9.6 (Peter Ekelund). 10-15 par Rågsäcken, Munktorp (Per Lindh). 37 par St. Limpan, Munktorp (Per Lindh).
Ku: ≥500 par Barkarö, Kungs-Barkarö (Kurt Lindström).
Su: 50 par Rörbo, Fläckebo (Thore Lind-

Dvärgmå. Foto Niclas Andersson.

berg).

Su: 500 par Djupen, Rammäs (Ralf Lundmark). 172 pulli samma lokal 4.7 (Sören Larsson). 10 ex. Näcksjön, Rammäs, 18.4 (Gudrun Lager) och 4 ad. + 2 juv. samma lokal 17.7 (Ingrid Åkerberg). 850 par Turkiesjön, Rammäs (Ralf Lundmark). 30 par Gryten, Sura (Sören Larsson).

Lå: 1 200-1 400 par St. Lindessjön, Linde (Mats Andersson). 340 flygga ungar samma lokal 1.7 (Mats Andersson).

Nb: 35 + 39 par Noren, Norberg (Torbjörn Jansson). 17 par Östanmossa, Norberg (Torbjörn Jansson).

Fa: 40 par Brandboviken, St. Aspen, Västanfors (Leif Lejdelin).

Sk: 48 par Godkärra-Dammsjön, Skinnskatteberg (Roland Waara).
Lå: 100-150 par Björken (Bengt Lundell).

Silltrut *Larus fuscus* (-, -, 6)
Vå: 2 ex. mot söder Solingsorp, Romfartuna, 3.8 (Gunnar Lignell).

Fa: 1 ex. St. Aspen, Västanfors, 17.4 (Björn Persson). 1 ex. Kratten, Västanfors, 29.5 (Jan Hellström).

Hå: 1 ex. Torrvärpen vid Hammar, Grythyttan.

tan, 9.4 (Yngve Hareland) samt 12-14.4 (Tomas Carlsson m. fl.).

Gråtrut x Vittrut

Larus argentatus x Larus hyperboreus
Vå: 1 3k Oljehamnen, Lundby, 9-14.2 (Magnus Liljefors m. fl.)*. 1 ex. (samma l) Hällsjön, Haraker, 21.3 (Håkan Johansson).

Havstrut *Larus marinus*

Konstaterade häckningar:
Vå: 1 par L. Skorven, Rytterne (Thomas Pettersson). 1 par Gimpelstenarna, Ångsö (Thomas Pettersson).

Kö: 1 par Broken, Munktorp (Per Lindh). 1 par Hungershall, Munktorp (Per Lindh).

Tretåig må *Rissa tridactyla* (2, 8, 4)
Vå: 1 1k KV, Lundby, 13.11 (Pentti J. Tatti).
Su: 1 2k Gnien, Rammäs, 23.1 (Sören Larsson, Ralf Lundmark).

Lå: 1 2k tillvaratagen Rynningefors, Fellingsbro, 18.1 (Ingela Liljeström). Fågeln avled två dagar senare.
Fa: 1 1k St. Aspen, Västanfors, 5.11 (Leif Lejdelin).

Skräntärna *Sterna caspia*

Vä: 1 ex. Asköviken 12.5 (Hans-Olof Hellkvist).
 KÖ: 1 ex. Västeråsfjärden vid Lövuöden, Lundby, 18.6 (Bjarne Eriksson). 1 ad. + 1 juv. Skutskär, Ångsö, 2.8 (Anders F. Andersson).
 1 ad. Gimpelstenarna, Ångsö, 28.8 (Pentti J. Tatti m. fl.).

Sa: 2 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 15.5 (Arne Eklöw, Börje Wennerström).

Su: 1 ex. mot sydost Gnien, Rammäs, ult. 6 (Niclas Andersson).

L: 1 ex. Räsvalen, Linde, 24.7 (Andreas Sandberg).

Kentisk tärna *Sterna sandvicensis* (1, 2, 1)

Vä: 1 juv. Kvicksund, Rytterne, 5.8 (Per Eriksson, Stefan Johansson).

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckningar:

Sa: 6 par Fläcksjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink). 25 par Rörbosjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 3 par Gnien, Rammäs (Raif Lundmark).

Övriga observationer:

Vä: 3 ex. Hällsjön, Haraker, 14.5 (Bernt Larsson). 1-2 ex. Hällsjön, Haraker, 3-8.6 (Thore Lindberg m. fl.). 1-13 ex. Asköviken 2-29.5 (Pentti J. Tatti m. fl.). 1-4 ex. Asköviken 25.7-2.8 (David Liderfelt m. fl.).
 Ha: 4 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 9.5 (Pentti J. Tatti). 1 ex. samma lokal 18.5 (Stefan Johansson) och 23-24.5 (Arne Eklöw, Hans-Olof Hellkvist).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Vä: 1-3 ex. Bryggargården, Västerås, jan.-20.3 (Pentti J. Tatti m. fl.). Observerad regelbundet vid Munkängen, Västerås, 12.5-25.11, som mest 15 ex. 25.11 (Thomas Pettersson). 1 sj. Bryggargården, Västerås, 15.5 (David Liderfelt). 1 ex. Strandbron, Västerås, 25.5 (Thomas Pettersson). 2 ex. Västerås slott 4.6 (Thomas Pettersson). 1-2 ex., varav 1 sj., Centrallasarettet, Badelunda, 14.6-16.7 (Hans-Olof Hellkvist). 1 ex. Vassiparken, Västerås, 9.9 (Hans-Olof Hellkvist) och ca 10 ex. regelbundet under vintern (Gunnar Lignell). 1 ex. Västerås järnvägsstation,

Berguv *Bubo bubo*

Åtta häckningar eller sammolika häckningar har rapporterats med följande fördelning på kommuner: Västerås (3), Köping (1), Sura-hammar (1), Nora (1), Fagersta (1), Ljusnarsberg (1)

Övriga observationer:

Su: 1 ex. Långmossen, Rammäs, 28.2 (Ola Kumlin). 1 ex. St. Målsjön, Rammäs, 24.4 (Ulf Carlsson).

L: 1 ex. Lumten, Fellingsbro, 3.10 (gm Erik Jansson).

No: 1 ex. Dammjöshöjden, Nora, sommaren (Kjell Store). 1 ex. L. Mon, Nora, 29.8 (Lars Asklund).

Lj: 1 tåg dödad Kopparberg 2.2 (Bengt Lundell).

Bästa året hittills för arten. Uven är ej rädd för att häcka nära bebyggelse och andra mänskliga aktiviteter.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca* (29, 12, 0)

Inga rapporter.

Hökuggla *Surnia ulula*

KÖ: 1 ex. Åndesta, Kolsva, 8.4 (Hans-Erik Lundqvist).

Su: 1 ex. Saladamm, Sala, 14.2 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Staffansbo, Fläckebo, 25.3 (Mikael Hedman, Håkan Johansson).

Su: 1 ex. Byggetorp, Rammäs, 4.3 (Gudrun Lager).

L: 1 ex. Storå, Linde, 20.1 (Ola Almqvist). 1 ex. Gusselborg, Linde, 25.3 (Jonas Kling).
 Sex observationer är det näst lägsta antalet sedan 1982. Den nivån är troligtvis normal om man borträknar åren kring invasionsåren 1983 och 1987.

Kattuggla *Strix aluco*

Fyrtiofyra häckningar har rapporterats. Dessa fördelade sig enligt följande:

Vä: Hubbo (1), Lundby (1), Skultuna (1).

Tillberga (1), Västerås (1), Ångsö (2).

Ha: Berg (1), Kolbäck (3).

KÖ: Köping (1), Odensvi (2).

Sa: Fläckebo (1), Kila (7), Kumla (1), Möklinta (3), Sala (5), Västerfärnebo (1).

Su: Rammäs (2), Sura (2).

L: Fellingsbro (3), Linde (3).

No: Vikar (1).

Sk: Gunnåbo (1).

Årets 44 rapporterade häckningar speglar troligtvis utbredningen i Västmanland bra. Fortsatt rapportera alla kattugglor så att vi får en sammanhängande bild av utbredningen i landskapet.

Slaguggla *Strix uralensis*

Fyra häckningar fördelade på Möklinta (3) och Sala (1) har rapporterats. Däremot har inga observationer rapporterats från andra håll.

Lappuggla *Strix nebulosa* (3, 13, 4)

Su: 1 ex. Felingen, Rammäs, 13.4-7.5 (Pentti J. Tatti m. fl.). 1 ex. Virsbo, Rammäs, 21.12 (Per Eriksson).

L: 1 ex. Frövifors, Näsby, 28.2 (Jimmy Magnusson).

No: 1 ex. Lindshult, Järnboås, 12.12 (Kjell Store).

Tillägg: Su: 1 ex. Felingen, Rammäs, 7.7.91

Lappuggla. Foto Stig-Åke Sundström.

Hökuggla. Sex observationer i Västmanland 1993 är det näst lägsta antalet sedan 1982. Foto Tero Niemi.

(Göran Cederwall).

Lappugglan vid Felingen, Rammäs, som upptäcktes 12.3.1991, var alltså kvar till den 7.7 s. År det samma ugglan som återkom 13.4-7.5.1993? Första fyndet i Nora kommun.

Hornuggla *Asio otus*

Sjuttio häckningar har rapporterats, vilket är det högsta antalet sedan 1988. Dessa fördelade sig enligt följande:

Vå: Dingtuna (1), Haraker (2), Irsta (2), Kärrbo (1), Skerike (1), Tillberga (1), Tortuna (1), Västerås (1), Västerås-Barkarö (2).
Ha: Berg (1), Hallstahammar (1), Säby (2).
Kö: Kolsva (1), Köping (3), Munktorp (1), Odensvi (1), Västra Skedvi (1).
Ku: Björskog (3).
Sa: Fläckebo (3), Kila (7), Kumla (6), Möklinta (4), Sala (6), Västerfärnebo (2).
Su: Rammäs (2), Sura (2).
Li: Fellingst.: 9).
No: Järnboås (1).
Nb: Karbenning (1), Norberg (1).

Jorduggla *Asio flammeus*

Vå: 1 ex. Trådrängarna, Irsta, 10.5 (Niclas Andersson, Gunnar Lignell), 1 ex. Stavholmsviken, Rytterne, 23.5 (Per Eriksson), 1 ex. Asköviken 3.6 (Ulif Carlsson) samt 4.7 och 27.7 (Thomas Pettersson), 1-2 ex. Tjärn, Ångsö, 28.6-18.7 (Hans-Olof Hellkvist m. fl.).
Ha: 1 ex. Strömsholm, Kolbäck, 23.2 (Mikael Hedman).

Kö: 1 ex. Malmön, Köping, 23.3 (Jens B. Braun).
Ka: 2 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 21.2 (Börje Wennerström), 1 ex. samma lokal 27.2 (Börje Wennerström), 11.4 (Leo Mäkinen m. fl.) och 27.4 (Lillebror Hammarström), 1-2 ex. Sjöholm, Björskog, 20-26.6 (Lillebror Hammarström).
Sa: 1 ex. Rörbosjön, Fläckebo, 21.3 (Mikael Hedman), 1 sj. Norr Husta, Kumla, 2.4 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 6.5 (Ralf Lundmark, Ingrid Åkerberg), 7.6 (Anders Frohm) och 9.6 (Sören Larsson).
Li: 1 ex. Gusselborg, Linde, 26.3 (Jonas Kling).
1 ex. Västvallan, Fellingbro, 15.4 (Johan

Kungsfiskare. Foto Tero Niemi.

Kolbäckån vid Lustigkulla, Hallstahammar, odot. (Stefan Johansson).

Kö: 1 ex. Hedströmmen vid Kolsva 13.8 (Lillebror Hammarström), 1 ex. Hedströmmen vid Tefälle, Kolsva, 27.10 (Leo Mäkinen).
Ku: 1 ex. Arbogaån vid Kungsvör, Kungs-Barkarö, 10.10 (Börje Wennerström).

Ar: 22 ex. Arbogaån vid Jäder, Arboga, 24.4 (Niklas Ingerstedt).
Sa: 1 ex. Dalälven vid Hårsingen, Möklinta, 2.10 (Kimmo Kurikka).

Su: 1 ex. Magforsen, Sura, 2-27.1 (Ingrid Åkerberg m. fl.), 1-3 ex. Kolbäckån vid Surahammar, Sura, 7.1-6.3 (Mikael Leppälampi m. fl.), 2 ex. Östersjön, Sura, 21.3 (Kim Lill), 1 ex. Vågsjön, Sura, 14.7 (Kim Lill), 1 ex. Dammen, Rammäs, 4.9 (Sören Larsson), 1 ex. Östersjön, Sura, 8.10 (Kim Lill), 1-2 ex. Kolbäckån vid Surahammar, Sura, 11.10-28.12 (Kim Lill m. fl.).

Li: 1 ex. Frövifors, Näsby, 3.1 (Jan-Erik Malmstigen), 2 ex. Frövifors, Näsby, 12.4 (Kjell Mattsson), 1 ex. Västvallan, Fellingbro, 19.4 (Thomas Ewerlid) och 24.4 (Johnny Tegin), 1 ex. Frövifors, Näsby, 29.4 (Andreas Sandberg, Pär Persson), 1 ex. Arbogaån vid Storbron, Fellingbro, 9.5 (Ulif Jacobsson), 1

ex. Frövifors, Näsby, 17.5 (Kjell Mattsson), 1 ex. Frövifors, Näsby, 21.6 (Sven-Olof Eriksson), 1 ex. Arbogaån vid Storbron, Fellingbro, 29.8 (Thomas Haraldsson, Andreas Sandberg), 1 ex. Storån vid Storå, Linde, okt. (Ola Almkvist), 1 ex. Morskoga, Ramsberg, 4.12 (Mikael Hake).
Ör: 1 ex. Dyllån vid Arnd, Ervalla, 8.7 (Torsten Lindstedt).

No: 1 ex. Nora järnvägsstation, Nora, 25.1 (Anders Carlberg), 1 ex. Järleån, Nora, 4.2 (Anders Carlberg), 1 ex. Pershyttan, Nora, 23.9 (Benny Fredriksson).
Sk: 1 ex. Hedströmmen vid Karmansbo, Hed, ult.6 (Kimmo Kurikka).

Bästa året hittills för arten i landskapet. De 10 häckningarna i Nora resulterade i 40 ringmärkta flygga ungar.

Blåkråka *Coracias garrulus*

Inga rapporter. Senaste fyndet i Västmanland gjordes 1978.

Härfågel *Upupa epops* (-, 28, 2)

Li: 1 ex. Hornfisksjön, Ramsberg, 5.9 (Bo P. Per-Martin Ramberg).

Fa: 2 ex. Åvestbo, Västanfors, 11.9 (Eero Kauramäki).

De senaste årens rapporter av härfågel är i motsats mot tidigare år mest höstfynd.

Gråspett *Picus canus* (-, 51, 3)

No: 2 ex. Lindshult, Järnboås, 23.10 (Kjell Store).

Sk: 1 lk m Svansbo, Hed, ult.12 (Jan Holmquist gm Håkan Johansson).

Hå: 1 ex. Sängen, Hällefors, november (Thomas Carlsson).

Tillägg: Su: 1 ex. Felingen, Rammäs, 7.7.91 (Göran Cederwall), 1 ad. m samma lokal 20.7.91 (Göran Cederwall).

Årets tre observationer innebär ett fortsatt minskat antal observationer i landskapet.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Inga rapporter, vilket är första gången sedan åtminstone 1963. Den senaste kända häckningen i Västmanland konstaterades 1987 och arten får väl nu betraktas som utdöd i landskapet.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Antal lokaler (56) där arten konstaterats häcka eller eljest rapporterats under häckningstid, kommunvis: Västerås (15), Hallstahammar (4), Köping (2), Kungsör (1), Arboga (1), Sala (4), Surahammar (5), Lindsberg (12), Nora (6), Norberg (4), Fagersta (1), Hällefors (1).

Även mindre hackspett har en vikande tendens i landskapet.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Fyra konstaterade häckningar rapporterade 1993, vilket är ovanligt många:

No: Ad. + juv. Ekebergstorp, Nora, juli (Kjell Store).

Nb: 1 par Getjärnen, Norberg (Leif Lejdellin).

Fa: 1 par i trakten av Angelsberg, Västervåla (Ingemar Wästlund gm Torbjörn Jansson).

Hä: 1 par Lången, Grythyttan, 26.5 (Jonas Kling).

Övriga observationer:

Vä: 1 m + 1 f Solltorpsbäcken, Skultuna, 8.5 (Niclas Andersson, Markus Rehnberg). 1 m samma lokal 27.6 (Pentti J. Tatti). 1 f Sundtorp, Rytterne, 26.9 (Lennart Gladh).

Kö: 1 ex. Cementtappen, Köping, 1.5 (Per Lindh). 1 f Nora, Munktorp, 28.10 och 11.11 (Peter Ekelund).

Sa: 1 m Finnbo, Sala, 13.3 (Stig Öhman).

Su: 1 ex. Billsbo, Sura, 14.2 (Mikael Leppälampi). 1 f Gryten, Sura, 20.3 (Mikael Leppälampi). 1 m Dalbacken, Sura, 6.11 (Ralf Lundmark). 1 f Djupen, Rammäs, 13.11 (Kjell Andersson).

Lä: 1 ex. Barkvägen, Frövi, Näsby, 23.1 (Olov Häggström). 1 ex. Jämmerdalen, Linde, 9.2 (Jonas Kling). 1 f Viluddin, Hultasjön, Linde, 18.5 (Gunnar Ericsson). 1 ex. Slättermossen, Linde, 25.12 (D. Danermark). 1 m Svensnäs, Linde, 28.12 (Andreas Sandberg m. fl.).

No: 1 m Fingerbodaskogen, Nora, 24.3 (Anders Carlberg). 1 m Loberget, Järnboås, 26.3 (Jonas Kling). 1 m sydväst Dalkarlsberg, Vikar, 15.5 (Maria Thuvander, Roland Thuvander). 1 m väst Älvången, Vikar, våren (Beate Johansen).

Hä: 1 trummande m. Klintjärnen, Hjulsjö, 22.3 (Jonas Kling). 1 f Björnshöjden 18.9 (Max Widman). 1 ex. Murstensdalen 24.11 (Jonny

Sveder m. fl.).

Norafyndet är resultat av försök till noggrannare eftersökning av arten i lämpliga häckningsbiotoper. Bästa året för arten sedan 1987.

Trädlärika *Lullula arborea*

Vä: 1 ex. Lötbo, Haraker, 6.4 (Markus Rehnberg). 1 ex. sträck Skultunasågen, Skultuna, 6.4 (Markus Rehnberg). 2 ex. Gunsta grustag, Romfartuna, 23.5 (Pentti J. Tatti). 1 ex. sträck Asköviken 18.9 (Hans-Olof Hellkvist).

Kö: 1 ex. Cementtappen, Köping, 23.4 (Lillebror Hammarström). 1 ex. Norsa, Munktorp, 29.6 (Arne Eklöv). 3 flygga ungar samma lokal 19.7 (Per Lindh). 3 ex. samma lokal 22.9 (Arne Eklöv).

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 24.3 (Håkan Johansson). 2-3 ex. Grällstaåsen, Kila, 16.3-8.5, varav som mest 2 sj. 16.3 (Kristofer Ekman m. fl.). 1 sj. Toren, Fläckebo, 30.5 och 12.6 (Sören Larsson).

Su: 2 ex. sträck Gnien, Rammäs, 10.4 (Sören Larsson m. fl.). 1 sj. Lönnrosjön, Rammäs, 10.4 (Sören Larsson). 1 ex. Harkärret, Sura, 11.4 (Ingrid Åkerberg).

Lä: 1 ex. Västvalla, Fellingsbro, 10.4 och 1+1 ex. samma lokal 11.4 (Per Jacobsson m. fl.). 2 ex. Ryaheden, Linde, 16.5 (Christofer Eriksson). 1 sj. Valsjöheden, Ramsberg, 29.5 (Maas Andersson, Sven-Olof Eriksson).

No: 1 sj. St. Mon, Nora, 3.4 (Roland Thuvander).

Första konstaterade häckningen sedan 1988. Antalet övriga observationer är högre än under de senaste åren.

Berglärika *Eremophila alpestris* (30, 3, 2)

Vä: 1 ex. KVV, Lundby, 13.2-28.3 (Markus Rehnberg m. fl.).

Su: 1 ex. Låsjö ängar, Sura, 10.4 (Mikael Hedman).

Första fynden sedan 1989.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Vä: 2 ex. Asköviken 31.8 (Bernt Larsson). 2 ex. samma lokal 3.9 (Niclas Andersson, Markus Rehnberg). 1 ex. samma lokal 4.9 (Niclas Andersson), 5.9 (Andreas Porswald) samt

De två fynden av berglärika i Västmanland 1993 var de första fynden sedan 1989. Foto Håkan Johansson.

11.9 och 18.9 (Hans-Olof Hellkvist).

Su: 3 ex. Gnien, Rammäs, 12.5 (Ralf Lundmark m. fl.). 1 ex. Låsjöåsen, Sura, 1.9 (Sören Larsson), 3.9 (Kim Lill) och 7.9 (Sören Larsson). 4 ex. Gnien, Rammäs, 2.9 (Ralf Lundmark), 1 ex. samma lokal 6.9 (Ralf Lundmark) och 2 ex. samma lokal 7.9 (Sören Larsson).

Lä: 1 ex. Västvalla, Fellingsbro, 4.9 (Sven-Olof Eriksson) och 9.9 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Fällinge, Fellingsbro, 22.9 (Sven-Olof Eriksson).

Hä: 1 ex. N. Ekeberget 6.9 (Gunde Persson). 1 ex. Nya kyrkogården, Hällefors, 22.9 (Gunde Persson).

Ett fynd av tre ex. på våren och resten är septemberfynd. Enklast att se röststrupig piplärka i Västmanland är på en bra sträcklokal vid någon slättsjö under första delen av septembert.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vä: 2 ex. KVV, Lundby, 29.6 (Kjetil Jensen). 4 ex. samma lokal 25.9 (Markus Rehnberg m. fl.).

Lä: 1 ex. Vagnshäll, Väringen, Näsby, 10.9 och 19.9 (Erik Jansson).

Av de senaste tio årens observationer är 83 st. från KVV eller Vagnshäll. Endast 11 fynd från andra lokaler finns noterade under denna tid. Notabelt är fyndet av 2 ex. vid KVV den 29.6. Detta är första sommarfyndet i Västmanland.

Gulärla *Motacilla flava*

Inga fynd under häckningstid och i lämplig häckningsbiotop av rasen *M. f. thunbergi* (nordlig gulärla) har rapporterats 1993.

Citronärla *Motacilla citreola* (0, 5, 2)

Vä: 1 2k m Asköviken 13.5-12.6 (Thomas Pettersson m. fl.)**. Su: 1 3k+ m Gnien, Rammäs, 5.6 (Jens B. Bruun)**.

Tillägg: Sa: 1 3k+ m Nötmyran, Västerfjärnebo, 15.5-25.6.92 (Kristofer Ekman, Karl-Gunnar Källebrink m. fl.)**.

Efter första fyndet 1990 har arten noterats årligen i landskapet.

Forsärla *Motacilla cinerea* (-, 35, 8)

Lä: 1 m Rockhammar, Fellingsbro, 28.3 (Erik Jansson).

No: 1 ex. Järleån, Nora, 20.4 (Sverre Persson,

Bent Ragné.

Fa: 1 par häckning Semla, Västanfors (Leif Lejdelin). 1 par häckning Järnverket, Västanfors (Leif Lejdelin).

Sk: 1 par häckning Baggå, Skinnskatteberg (Roland Waara). 1 ex. Nedre Borgfors, Skinnskatteberg, 9.4 (Roland Waara).

Hå: 1 ex. Skärjen, Grythyttan, 11.7 (Jonas Kling) och 28.8 (Jonas Kling gm Tomas Carlsson).

Normalt antal observationer för arten med hänsyn taget till de senaste årens milda vintrar.

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar och troliga häckningar:

L: 1 ex. vid boplats Rockhammar, Fellingsbro, 23.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. Hammarbacken, Linde, 29.5 (Kjell Mattsson, Christer Eriksson).

No: Bo med 5 ungar Järle kvam, Nora (Juhani Vuorinen). Bo med 3 ungar Striberg, Nora (Juhani Vuorinen).

Sk: 1 juv. Lienshyttan, Skinnskatteberg, 31.5 (Roland Waara).

De två häckningarna i Nora ägde rum i naturliga bohål, trots att nyuppsatta specialholkar fanns i närheten.

Blåhake *Luscinia svecica*

No: 1 m Nora prästgård 19.6 (Mikael Hirsch). Ett anmärkningsvärt fynd, som tidsmässigt snarare passar in på rasen *L. s. cyaneica* (vitsjärn blåhake). Det framgår dock inte av rapporten om rastillhörigheten undersöktes.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

(-, 87 ex., 6 ex.)
V: 1 ad. m Västerås hamn 24-30.6 (Hans-Olof Hellkvist m. fl.).

Su: 1 m Virsbo bruk, Rammås, 19.4 (Mikael Leppälampi). 1 ex. Sura bruk 24.4-2.5 (Ingrid Åkerberg). 1 m Gnten, Rammås, 27.4 (Jan Österberg).

No: 1 f Knapptorp, Vikar, 29.4 (Anders Carlberg, Roland Thuvander).
Hå: 1 ex. Ovako, Hällefors, 1-3-9 (Max Widman).

Ingen häckning rapporterad sedan 1988. Antalet observationer är emellertid det högsta sedan

1990.

Ringtrast *Turdus torquatus*

(-, 258 ex., ca 20 ex.)

Kö: 1 f Svan, Västra Skedvi, 25.4 (Lillebror Hammarström, Gunnar Niklasson).

Su: 1 m Näs, Fläckebo, 26.4 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 m Felingen, Rammås, 24.4 (Gunnar Lignell).

L: 1 m Grimsö, Ramsberg, 22.4 (Jonas Nordin).

No: 4 m m Fibbetorp, Nora, 22.4 (Lisbeth Uhr). 1 m Skogsbärgsgatan, Nora, 22.4 (KST).

1 f Knapptorp, Vikar, 23-24.4 (Anders Carlberg). 1 m Vena, Vikar, 25.4 (Tore Persson). 1 m Knapptorp, Vikar, 2.5 (Anders Carlberg).

Nb: 1 m Labodasjön, Karbenning, 24.4 (Leif Lejdelin).

Fa: 1 m Ävestbo, Västanfors, 24.4 (Leif Lejdelin).

Hå: 5-10 ex. Grythyttan ult.4 (gm Göran Hagsten).

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

(oktober-mars)

V: 1 ex. Tidö, Rytterne, 2.1 (Hans Larsson). 2-3 ex. Södra Björnö, Västerås, 10.1 (Niclas Andersson). 1 ex. Rudö, Rytterne, 14.1-14.3 (Markus Rehnberg m. fl.). 1 ex. Björnön, Västerås, 30.1 (Gunnar Lignell). 2 ex. Asköviken 31.1 (Kjetil Jensen). 1 ex. Asköviken 6.2 (Kjetil Jensen). 2 ex. Tidö, Rytterne, 14.3 (David Liderfelt). 1 ex. Asköviken 20.3 (Kjetil Jensen). 1 ex. Fullerö villa, Västerås-Barkarö, 12.12 (Richard Lager). 4 ex. Södra Björnö, Västerås, 31.12 (Kjetil Jensen).

Su: 1 ex. Åliden, Rammås, 27.2 (Ralf Lundmark).

No: 1 ex. Rättarvägen, Nora, feb. (Sverre Persson).

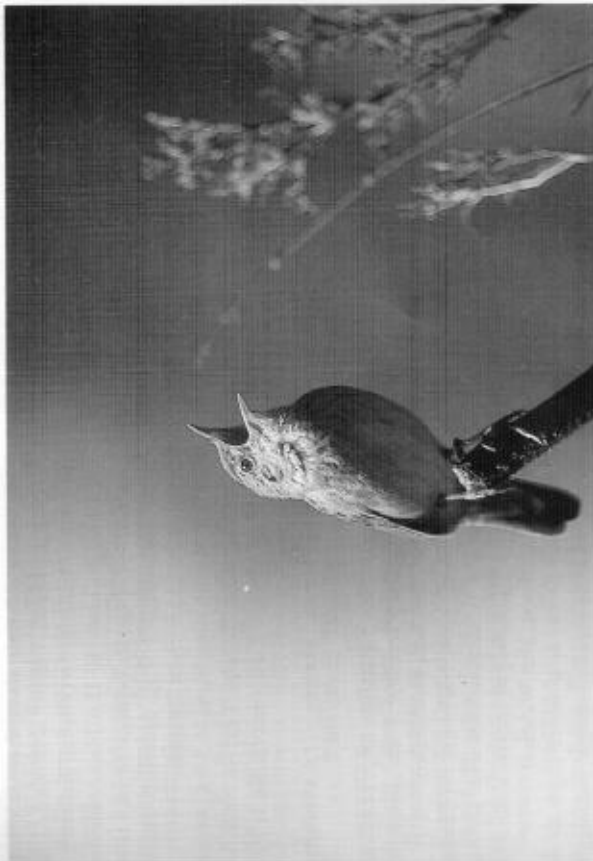
Normal förekomst.

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

(-, 178 ex., 58 ex.)

Fynden 1993 fördelade per kommun och delområde:

V: Haraker (1). Rytterne (2). Skultuna (1).

Flodsångare. 58 exemplar noterades i Västmanland 1993, nästan en fördubbling av tidigare årsblista. Foto Kim Lill.

Västerås (1). Västerås-Barkarö (1).

Ha: Berg (2).

Kö: Köping (1). Munktorp (1). Västra Skedvi (1).

Su: Fläckebo (6). Kila (2). Möklinta (2). Västerås (11).

Su: Rammås (2). Sura (8).

L: Fellingsbro (5). Linde (4). Ramsberg (2).

No: Nora (3).

Fa: Västanfors (1).

Lj: Ljusnarsberg (1).

Tillägg: **Kö:** 1 ex. Malmön, Köping, 3-5-7-92

(Jens B. Braun).

Nästan en fördubbling av tidigare årsbasta (30

ex. 1989).

Vassångare *Locustella luscinioides* (5, 6, 4)

V: 1 sj. Borgåsund, Rytterne, 23.5 (Per

Eriksson, Stefan Johansson).

Ha: 1 sj. Billingen, Kolbäck, 19.5 och 27.5

(Stefan Johansson m. fl.).

Kö: 1 sj. Cementaitippen, Köping, 20-21.5 (Uno

Unger m. fl.).

Su: 1 ex. Norrsjön, Sura, 26.6 (Sören Larsson). Årstrenden med allt fler fynd håller i sig, även om antalet individer fortfarande är på en låg nivå. Första fyndet i Hallstahammar.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

(8, 26, 6)

Su: 1 sj. Sörhörende, Västerfärnebo, 8-9-6 (Åke Berg m. fl.). 1 sj. Forneby gata, Möklinta, 20-21.6 (Karl-Gunnar Källebrink, Kjell-Åke

Källebrink). 1 sj. Ösby, Sala, 21-24.6 (Karl-Gunnar Källebrink).

L: 1 sj. Ålsång, Fellingsbro, 5-26.6 (Thomas

Ewertid m. fl.). 1 sj. Stora, Linde, 13.6 (Mats

Andersson).

Sk: 1 sj. Sillbo, Skinnskatteberg, 27-29.6 (Ro-

land Waara).

Normal förekomst. En gissning är att antalet

fynd i framtiden kommer att öka (jämför flod-

sångarens utveckling i landet).

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

(-, 542 ex., 61 ex.)

- Vå: 1 ex. Stivholmsviken, Rytterne, 23.5 (Per Eriksson, Stefan Johansson). 1 ex. Källskär, Västerås-Barkarö, 30.5 (Richard Lager). 1 ex. Lövsta, Dingtuna, 3.6 (Ulif Carlsson). 1 sj. Ängsö 6.6 (David Liderfelt). 1-2 sj. Ekeholm, Västerås-Barkarö, 7-24.6 (Hans-Olof Hellkvist). 1 sj. Böle, Skultuna, 9.6 (Åke Berg). 2 sj. Frösvi, Romfaruna, 21.6 (Pentti J. Tauti). 1 varn. Ekeholm, Västerås-Barkarö, 29.6-22.7 (Hans-Olof Hellkvist).
- Har: 1 sj. Borgåsund, Kolbäck, 16.5 (David Liderfelt). 1 ex. Billingen, Kolbäck, maj (Stefan Johansson). 1 ex. Asfaltverket, Kolbäck, 14.6 (Stefan Johansson).
- Kö: 1 ex. Malmön, Köping, 31.5 (Arne Eklöv). 1 sj. Timmerhamnen, Köping, 31.5-12.6 (Jens B. Bruun, Arne Eklöv). 1 sj. sydväst Köping, 5.6 (Jens B. Bruun). 1 ex. Lersta, Kolsva, 12.6 (Per Lindh) och 2.7 (Lillebror Hammarström). 1 ex. Norsa, Munktorp, 12.6 (Per Lindh).
- Ar: 1-2 sj. Koberg, Arboga, 1-28.6 (Niklas Ingerstedt, Hans Wilhelmsson).
- Sa: 1 ex. Hedbo, Västerfärnebo, 2.6 (Niclas Andersson). 1 sj. Svedbo, Västerfärnebo, 3-16.6 (Kjell Eklund). 1 sj. Sala k:a 3-18.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 sj. Prästviken, Fläckebo, 9.6 (Åke Berg, Thore Lindberg). 1 ex. Gussjön, Fläckebo, 18.6 (Jan Hellström). 1 sj. Fornbeby gata, Möklinta, 20-21.6 (Karl-Gunnar & Kjell-Åke Källebrink). 1 sj. N. Fornbeby, Möklinta, 20-21.6 (Karl-Gunnar & Kjell-Åke Källebrink). 2 sj. Lerproparna, Sala, 24.6 (Kristian Ekman). 1 sj. Gullvallaåsen, Kila, 28.6 (Kjell Eklund). Ad. matar juv. Sala k:a 27.7 (Karl-Gunnar Källebrink).
- Su: 1 ex. Tippen, Sura, 1-27.6 (Kim Lill m. fl.). 1 ex. Låsjövik, Sura, 2-8.6 (Ingrid Åkerberg m. fl.). 1 ex. Djupebo, Rannäs, 8-11.6 (Sören Larsson, Ingrid Åkerberg). 1 sj. Sura herrgård 12.6 (Mikael Leppälampi). 1 ex. L. Brotorp, Rannäs, 23.6 (Ralf Lundmark).
- Li: 1 sj. Dysjön, Fellingsbro, 26.5 (Thomas Ewerlid). 1 sj. Storå badplats, Linde, 29.5 (Jonas Kling). 1 sj. Sörbyjön, Fellingsbro, 4-9.6 (Thomas Ewerlid). 1 sj. Sjömosjön, Fellingsbro, 4-5.6 (Thomas Ewerlid). 1-2 sj. Västvalla, Fellingsbro, 4-5.6 (Thomas Ewerlid). 1-2 sj. Ålsång, Fellingsbro, 5-15.6 (Thomas Ewerlid m. fl.). 1-2 sj. Fellingsbro
- k:a 6-23.6 (Thomas Ewerlid m. fl.). 1 sj. Vedevåg, Linde, 7.6 (K. Carlsson). 1 sj. Sörängarna, Linde, 9.6 (Thomas Kellerth). 1 sj. Hultasjön, Linde, 10-11.6 (Mats Andersson m. fl.). 1 sj. Fågryte, Fellingsbro 14.6 (Jan-Enk Malmstigen). 1 sj. Spannarbodasjön, Fellingsbro, 15.6 (Sven Larsson).
- No: 1 ex. Martinvallen, Nora, 26.5-9.6 (Anders Carlberg, Rune Persson). 1 ex. Ås, Nora, 5.6 (Steffan Åkeby). 1 ex. Alntorp, Nora, 10.6 (Anders Carlberg).
- Nb: 2 sj. Trätten, Norberg, 17.6 (Torbjörn Jansson).
- Fa: 1 ex. Åvestbo, Västanfors, ult. 5-12.6 (Leif Lejdelin, Bo Persson). 1 ex. Björksta, Västanfors, 2.6 (Eero Kauramäki).
- Hä: 2 sj. Slagguppen, Hällefors, 3.6 (Tomas Carlsson). 1 sj. samma lokal 24.6 (Tomas Carlsson). 1 juv. fångad samma lokal 29.8 (Tomas Carlsson, Max Widman).
- Årssumman 61 ex. är avsevärt högre än de senaste två årens bottennoteringar, men ligger fortfarande under 1988 och 1989 års toppnoteringar på 80-90 ex.
- Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus***
Vå: 1-7 sj. Askövikens 20.5-29.6 (Hans-Olof Hellkvist m. fl.). 1 sj. Södra Björnö, Västerås, 21.5 (Pontus Lindberg). 1 sj. Hamreviken, Västerås, 3.6 (Kjetil Jensen). 7 2k+ (3 m + 4 ff) + 8 1k fångade Askövikens 4.7-24.8 (Thomas Pettersson m. fl.).
Sa: 1 sj. Gussjön, Fläckebo, 9.6 (Åke Berg, Thore Lindberg).
Li: 1-2 sj. Österhammarssjön, Fellingsbro, 18.5-17.6 (Jan-Erik Malmstigen m. fl.). 1-2 sj. Hagaberg, Näsby, 19.5-7.6 (Jan-Erik Malmstigen m. fl.). 1 sj. St. Aspasjön, Linde, 8-13.6 (Mats Andersson m. fl.). 1 ex. vid bo Hagaberg, Näsby, 1.7 (Andreas Sandberg).
Askövikens sju sjungande hannar visar på en fortsatt nedgång i området, även antalet ringmärkta (15 ex.) är lägre än fjolåret. Häckningen vid Hagaberg är den andra konstaterade i Lindesberg.
- Svarthätta *Sylvia atricapilla***
(oktober-mars)
Vå: 1 m Gryta, Skerike, 6.2 (David Liderfelt).

1 m Gryta, Skerike, 23.10 (David Liderfelt).
Su: 1 f Åliden, Rannäs, 1-28.1 (Ralf Lundmark). 1 m Surahammar 18.2 (Ingrid Åkerberg).

Li: 1 f Lindesberg 19-28.2 (Kent Hedlin).
Hä: 2 ex. (m + f) Hällefors januari-mars (Ivan Andersson).

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*

(4, 4, 6)

Kö: 1 ex. Alvesta, Västra Skedvi, 12.6 (Ingemar Andell).

Sa: 1 ex. Björkkärret, Rannäs, 6.6 (Sören Larsson).

Li: 1 sj. Östra Kvarn, Ramsberg, 24-29.5 (Ingemar Andell m. fl.). 1 sj. Grönbo, Fellingbro, 6.6 (Ingemar Andell). 1 sj. Finnåker, Fellingbro, 24-25.6 (Sven Larsson).

Hä: 1 sj. Grythyttans prästgård 30.7-2.8 (Gunde Persson m. fl.).

Årets sex fynd är nästan en fördubbling av de tidigare totalt åtta. Första fyndet i Köping.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Sommarfynd (15.5-31.7):

Sa: 1 ex. Björkkärret, Rannäs, 2-9.6 (Sören Larsson).

Li: 1 sj. Hagaberg, Näsby, 18.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 sj. Råsvallslund, Linde, 30.5 (Ola Almkvist).

No: 1 sj. Nygatan, Nora, 21.6 (Rune Persson). 1 ex. Trädgårdsgatan, Nora, 21.6 (Peter Bernövall).

Normal fyndbild.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

(-, 122, 16)

Sa: 1 sj. Hörnsjöfors, Västerfärnebo, 7.5 (Thore Lindberg). 1 sj. 3k+ m Sofelund, Sala, 31.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 sj. Gruvan, Sala, 2.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. V. Bännbäck, Möklinta, 3.10 (Kristian Ekman).

Su: 1 ex. Norrsjölund, Sura, 27.4 (Mikael Leppälampi). 1 sj. Norrsjölund, Sura, 23.5-16.6 (Lennart Eriksson m. fl.).

Li: 1 sj. Korslångsmedja, Ramsberg, 5.6 (Lillebror Hammarström). 1 sj. Sundsholmen, Ramsberg, 5.6 (Ingemar Andell). 1 sj. Mossboda, Näsby, 24.6-5.7 (Thomas Ha-

raldsson m. fl.).

No: 1 sj. ad. m Slåtterbergsgruvorna, Jämsboås, 31.5-13.6 (Claes Dyst).

Fa: 1 sj. Västanfors herrgård 24.5 (Torbjörn Jansson). 1 sj. Svartberget, Västanfors, 20.6 (Leif Lejdelin).

Sk: 1 par varn. Bernshammar, Hed, 11.7 (Peter Ekelund).

Hä: 1 ex. Svartnäs, Grythyttan, 29.5-5.6 (Tomas Carlsson m. fl.). 1 ex. Hjuljärnen ult. 5 (gm Roland Thuvander). 1 sj. Kindlahöjden, Hjulsjö, 12.6 (Lillebror Hammarström).

Efter två år med låga årssummor (7 resp. 9 fynd) är antalet fynd åter på normal nivå. Aprilfyndet i Sura är extremt tidigt och oktoberfyndet i Möklinta är det på året senaste kända fyndet i Västanmanland.

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

(1, 0, 1)

Sa: 1 sj. m Näs, Fläckebo, 10.5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Andra fyndet i Västanmanland. Det tidigare fyndet gjordes 1974 i Årby, Kolbäck, där en halsbandshanne gjorde häckningsförsök med en till arten obestämd flugsnapparthona.

Halsbandsflugsnappare. Foto Hans Larsson.

Skäggmues *Panurus biarmicus*

Häckningar och observationer under häckningstid (1.4-31.8):

Vä: 47 2k+ och 248 1k fångade Asköviken 30.6-13.8 (Thomas Pettersson m. fl.). Observerad vid Strömsundet, Västerås-Barkarö, 2.5 (Markus Rehnberg), 8.5 (Hans-Olof Hellkvist), 16.5 (Pentti J. Tatti) och 21.5 (Hans-Olof Hellkvist). 2 ex. Kurösundet, Ridön, Västerås-Barkarö, 8.5 (Hans-Olof Hellkvist, Richard Lager). 2 ex. Broklösen, Ridön, Västerås-Barkarö, 8.5 (Hans-Olof Hellkvist, Richard Lager). Hörd Smedskärsviken, Ridön, Västerås-Barkarö, 28.8 (Hans-Olof Hellkvist, Richard Lager).

Hä: 2-3 häckningar Billingen, Kolbäck (Stefan Johansson).
 Kö: 3 ex. Sjöboda, Munktorp, 20.6 (Per Lindh, Börje Wennerström). 2-4 juv. Cementatippen, Köping, 4-13.8 (Leo Mäkinen). 10 ex. Cementatippen, Köping, 31.8 (Peter Ekelund).
 Kä: Flera konstaterade häckningar Barkaröviken, Kungs-Barkarö (Börje Wennerström).
 Su: 2-3 ex. Lisjöviken, Sura, 3-4.4 (Sören Larsson, Ingrid Åkerberg). 1 ex. Norrsjön, Sura, 26.4 (Kjell Andersson).
 Li: Hörd Hagaberg, Näsby, 4.4 (Sven-Olof Eriksson). ≥1 ex. Hinseberg, Näsby, 25.4 (Andreas Sandberg). Hörd Hinseberg, Näsby, 26.4 (Jan-Erik Malmstigen). 2 ex. Hultasjön, Linde, 18.5 (Gunnar Ericsson). Hörd Storåbäddet, Linde, 29.5 (Jan-Erik Malmstigen). Hörd Ullersättersviken, Näsby, 22.7 (Thomas Haraldsson). 4 ex. reningsverket, Storå, Linde, 24-25.7 (Ola Almkvist).

Finnd på övriga lokaler:

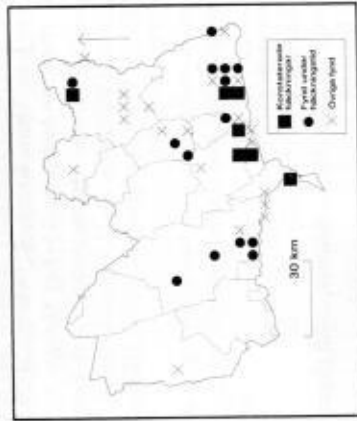
Vä: 2 ex. Östra holmen, Västerås, 4-8.3 (Hans-Olof Hellkvist). 1 ex. Holmaviken, Västerås-Barkarö, 28.3 (Hans Larsson).
 Kö: 6-7 ex. Lundbynsjön, Odensvi, 15.10 (Lillebror Hammarström).
 Sa: 9 ex. Fröstboviken, Hallaren, Sala, 8.1 (Krister Ekman). 1 m + 2 ff Fläcksjön vid Näs, Fläckbo, 18.2 (Krister Ekman). Hörd Bysjön, Kila, 9.3 (Krister Ekman). 6 ex. Gussjön, Fläckbo, 24.10 (Krister Ekman).
 Su: 35 ex. Västersjön, Sura, 29.9 (Ralf Lundmark). 10 ex. Gnien, Rammås, 30.9 (Ralf Lundmark). 11 ex. Gnien, Rammås, 2.10 (Sö-

ren Larsson). 16 ex. Gläpen, Sura, 2.10 (Ralf Lundmark). 3 ex. sträck Gläpen, Sura, 17.10 (Sören Larsson).

Li: 1-6 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 2.11-12.12 (Sven-Olof Eriksson m. fl.).

Nb: 10 ex. Östamossa, Norberg, 23.10 (Torbjörn Jansson).

Skäggmuesen håller fortfarande ställningarna i landskapet med de första konstaterade häckningarna i Hallstahammars kommun. Antalet ringmärkta fåglar i Asköviken, 295 ex., är bättre än fjolårets 121 ex., men när inte upp till 1991 års nivå. Första fyndet i Norberg.

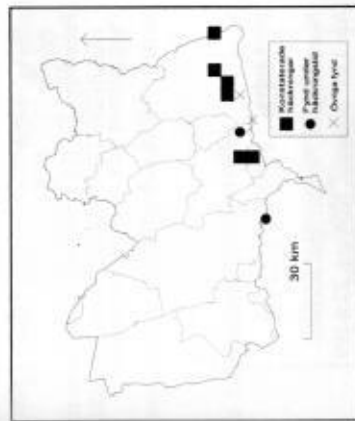
Figur 17. Konstaterade häckningar, fynd under häckningstid samt övriga fynd av skäggmues i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor.

Pungmues *Remiz pendulinus* (0, 25, 5)

Vä: 1 häckning (4-5 flygga ungar) Strömsundet, Västerås-Barkarö (Thomas Pettersson m. fl.). 1 m vid bo Björnöbron, Västerås, 21.5 (Thomas Pettersson). 1 m vid bo Björknäs, Ångsö, 31.5 (Thomas Pettersson). 4 1k Asköviken, Västerås-Barkarö, 21.7 (Markus Rehnberg). 5 1k Asköviken, Västerås-Barkarö, 23.7 (Markus Rehnberg). ≥3 1k Asköviken, Västerås-Barkarö, 27.7 (Thomas Pettersson). 1 2k+ f Asköviken, Västerås-Barkarö, 24.8 (Thomas Pettersson). 1 2k+ Asköviken, Västerås-Barkarö, 27.8 (Markus Rehnberg).
 Li: 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 25.6 (Thomas

Ewerlid).

Hannarna vid Strömsundet resp. Björnöbron var båda ringmärkta som 1k vid Kvismaren, Närke, 15.9.92. Av de troligen fem ungarna vid Strömsundet ringmärktes tre den 5.7. Det var dessa ungar som senare sågs vid Asköviken (verifierat genom ringnummerkontroll). Fågeln vid Asköviken den 27.8 var ringmärkt som 1k vid Härnaviken, Roxen, Östergöland, 1.8.92. Efter endast ett fynd 1992 ökade antalet fynd i Västerås till "normal" nivå. Utanför Västerås kommun tycks denna nyckfulla art ha svårt att etablera sig.

Figur 18. Konstaterade häckningar, fynd under häckningstid samt övriga fynd av pungmues i Västmanland 1982-93, fördelat på 5x5 km-rutor. Det bör noteras att samliga fynd härifrån från femårsperioden 1989-93 och att byggande hantverksarbetare anses som konstaterad häckning.

Sommargylling *Oriolus oriolus* (-, 33, 1)

Li: 1 honfågad Grimösö, Ramsberg, 24.5 (Jonas Nordin).

De senaste årens nedåtgående trend accentueras med årets enda fynd.

Svartpannad törnskata *Lanius minor* (0, 0, 1)

Su: 1 ex. Gnien, Rammås, 9.6 (Ralf Lundmark m. fl.).
 Första fyndet i Västmanland.

Varrfågel *Lanius excubitor*

Inga häckningar eller fynd under häckningstid har rapporterats.

Lavskrika *Perisoreus infaustus*

Inga rapporter.

Nötkräka *Nucifraga caryocatactes*

Finnd av rasen *N. c. macrorhynchos* (smalnåbbad nötkräka: -, 23, 1):
 Fa: 1 ex. Lindgården, Västanfors, 6-29.1 (Jan Hellström).

Räka *Corvus frugilegus*

Finnd 1.5-31.8:

Vä: 1 juv. Skälby, Lundby, 3.8 (Markus Rehnberg).

Su: 1 ad. Lisjöviken, Sura, 20.7 (Sören Larsson).

Li: 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 1.5 (Johnny Tegin).

Enstaka sommarfynd görs varje år.

Gråsiska *Carduelis flammea*

Finnd av rasen *C. f. cabaret* (0, 0, 1):

No: 1 ex. Ås, Nora, 27-28.2 (Staffan Åkeby).
 Första fyndet i Västmanland av denna ras.

Inga fynd under häckningstid och i lämplig häckningsbiotop har rapporterats 1993.

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Tillägg: Kö: 2 m m Norssa, Munktorp, ult. 1-2.92 (Jens B. Bruun). 2-3 ex. samma lokal 21-29.2.92 (Jens B. Bruun). 1 ad. m + 1 ff juv. samma lokal 19.4.92 (Jens B. Bruun).

Bändelkorsnåb *Loxia leucoptera* (-, 36, 7)

Hä: 2 ex. Tuna gårde, Hallstahammars, 11.10 (Stefan Johansson). 1 ex. Hallstahammars 1.11 (Per Eriksson).

Su: 1 ex. Mortorpet, Sura, 5.9 (Sören Larsson). 5 ex. Gnien, Rammås, 13.9 (Ralf Lundmark).

Fa: 3 ex. Per-Ols, Västanfors, 7.8 (Jan Hellström). 4 ex. Backgården, Västanfors, 2.10 (Tommy Persson gm Leif Lejdelin). 2 ex. Backgården, Västanfors, 31.10 (Tommy Persson gm Leif Lejdelin).

Uppträder årligen i Västmanland med toppnoteringen 40-42 ex. år 1990.

Tallbit *Pinicola enucleator* (-, 141, 28)

Vä: 15 ex. Gullarsbo, Haraker, 3.1 (Hans Larsson). 7 ex. Gullarsbo, Haraker, 6.1 (Niclas Andersson). 4 ex. Gullarsbo, Haraker, 15.1 (Mikael Hedman).

Sa: 1 ex. Hallaren, Möklinta, 29.10 (Stig Öhman). 4 ex. Vrenninge, Fläckebo, 31.10 (Stig Öhman).

Su: 14 ex. St. Målsjön, Ramnäs, 1.1 (Ralf Lundmark). 11 ex. Klynsen, Ramnäs, 2.1 (Ralf Lundmark). 1 ex. Hökebo, Ramnäs, 5.1 (Ralf Lundmark). 2 ex. Näs, Ramnäs, 5.1 (Ralf Lundmark). 1 ex. St. Flyten, Ramnäs, 6.1 (Mikael Leppälampi). 25 ex. Ramnäs 9.1 (Lennart Eriksson). 11 ex. Sothällen, Ramnäs, 9.1 (Sören Larsson). 1 ex. Felingen, Ramnäs, 18.10 (Mikael Leppälampi). 2 ex. Grotten, Ramnäs, 5.11 (Sören Larsson). 1 ex. Lisjö ängar, Sura, 6.11 (Ralf Lundmark). 5 ex. Hässjemossen, Ramnäs, 13.11 (Sören Larsson). 7 ex. Glåpen, Sura, 13.11 (Sören Larsson). 1 ex. Lövvikstorp, Ramnäs, 29.11 (Mikael Leppälampi).

Li: 1 ex. Hägernäs, Ramsberg, 25.11 (Jonas Kling).

Nb: 3 m + 4 ff Ungen, Norberg, 3.1 (Torbjörn Jansson).

Fa: 7 ex. Kulflyten, Västanfors, 9.1 (Torbjörn Jansson). 3 ex. Bastmora, Västanfors, 28.11 (Jan Hellström).

Sk: 10 ex. Gävjan, Skinnskatteberg, 9.1 och på samma lokal 5 ex. 15.1, 8 ex. 19.1 och 4 ex. 26.1 (Jonas Kling).

Hä: 5 ex. Prästfallet, Grythyttan, 26.11 (Gunde Persson). 1-2 ex. Slaggtippen, Hällefors, 27.11 (Tomas Carlsson).

Totalt 104 ex. under perioden 1-26.1 och 32-33 ex. 18.10-29.11.

Videsparv *Emberiza rustica* (-, 54, 6)

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 25.4 (Sten-Ove Sandell).

Li: 1 ringm. Västvalla, Fellingsbro, 5.9 (Thomas Ewerlid m. fl.). 1 ex. samma lokal 12.9 (Thomas Ewerlid).

Fa: 2 ex. Åvestbo, Västanfors, 5.9 (Eero Kauramäki). 1 m Backgården, Västanfors, 11.9 (Tommy Persson gm Leif Lejdellin).

Hä: 1 m Grythyttteviken, Grythyttan, 25.4

(Gunde Persson).

Efter två års frånvaro totalt sex fynd, varav två vårfynd och övriga under tiden 5-12.9.

Litteratur

Andersson, M. & Malmstigen, J.-E. 1994. *Fåglar i Lindesbergs kommun 1993*. Meddelande nr 12. Frövi fågelklubb.

Larsson, S. 1994. Fågellivet i Surahammars kommun 1993. *Naturklubbsnytt* 6: 5-29.

Malmstigen, J.-E. & Andersson, M. 1990. Fågellivet i Lindesbergs sjöar. *Fåglar i Västmanland* 21: 105-116.

Pettersson, Th. 1992. Vårastående simfåglar m. m. i Asköviken 1981-1992. *Fåglar i Västmanland* 23: 46-52.

Pettersson, Th. 1993. Rastande simfåglar m. m. i Asköviken 1993. *Fåglar i Västmanland* 24: 40-47.

SMHI. 1994. Väderåret 1993. *Väder och Vatten*. Norrköping.

Fynd som av SOF:s raritetskommitté ej godkänts för publicering

Nordsångare *Phylloscopus borealis*

Nb: 1 ex. Bistorpet, Norberg, 22.6 1991.

Thomas Pettersson,

Härnevigatan 3 A, 723 41 Västerås

Mats Andersson,

Hagabergsliden 4, 711 31 Lindesberg

Karl-Gunnar Källebrink,

Altuna, Dragmansbo, 740 83 Fjärdhundra

Jan-Erik Malmstigen,

Skomakargatan 6, 710 40 Frövi

Roland Thuvander,

PI 3319 Älvhyttan, 713 92 Gytorp